

גמרא סדורה מסכת יומא

פרק ב' - "בְּרֵאשׁוֹנָה"

לימוד פרק זה יהיה לעילוי נשמת

פרחה בת מסעודה טובול ז"ל

אימה של גב' שרה חזות שתחיה

תבדל לחיים טובים וארוכים בבריאות ובנחת,

אשה יראת שמים, אוהבת תורה ורבנן, אשת חסד מהגדולות
של באר שבע, אשה שכולם אוהבים ורוצים את קירבתה.
הבת קיבלה מהוריה, ומזכה את הוריה במעשיה ובמידותיה.

המהדורה המאהיבה את הגמרא על לומדיה

מעניקה חווית הצלחה ושמחה

מאפשרת לימוד מהיר ובהיר בעין ובהבנה

יצא לאור על ידי עמותת

"וכל בניך לימודי ה'"

י"ח אייר תשפ"א

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמיין!!!

להארות והערות

דניאל ברק ווינט

טל' - 0526071122

דוא"ל vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ד. הר חברון 9040700

©

כל הזכויות על הטקסט, ניקוד ופיסוק
על החלוקה לסוגיות ופסקאות ועיצובם
שמורות לדניאל ברק ווינט ולעמותת "וכל בנייך לימודי ה".

מסכת יומא פרק ב' - "בְּרֵאשׁוֹנָה"

1. כב, א

רס"י

משנה

כב, א

בְּרֵאשׁוֹנָה:

כָּל מִי שְׂרוּצָה לְתֵרוֹם אֶת הַמְזֻבָּח - תּוֹרֵם.

וּבְזִמְנוֹ שֶׁהוּא מְרוּבֵין - רְצִין וְעוֹלִין בְּכֶבֶשׂ.

כָּל הַקּוֹדֵם אֶת חֲבִירוֹ בְּאַרְבַּע אֲמוֹת - זָכָה.

וְאִם הָיוּ שְׁנֵיהֶן שׁוּין - הַמְמוֹנָה אוֹמֵר לָהּ: הַצְבִיעוּ.

וּמָה הִיא מוֹצִיאִין?

אֶחָת אוֹ שְׁתֵּים.

וְאִין מוֹצִיאִין אֶגּוּל בְּמִקְדָּשׁ.

מִעֲשֵׂה שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם שׁוּין, וְרָצִין וְעוֹלִין בְּכֶבֶשׂ,

וְדַחֵף אֶחָד מֵהֶן אֶת חֲבִירוֹ, וְנִפְל וְנִשְׁבְּרָה דָגְלוּ.

וְכִין שֶׁרָאוּ בֵּית דִין שֶׁבָּאִין לְיַד סַבְנָה,

הִתְקִינוּ: שֶׁלֹא יִהְיוּ תוֹרְמִין אֶת הַמְזֻבָּח, אֲלֵא בְּפִיִּים.

אַרְבַּע פְּיִסוֹת הָיוּ שָׁם,

זֶה הַפִּיִּים הָרֵאשׁוֹן.

גמרא

וְהָא מַעֲיָקְרָא מַאי טַעְמָא לֹא תַקְיֵנוּ לָהּ רַבְנָן פְּיִסָּא?

מַעֲיָקְרָא סְבוּר: כִּין דְּעַבּוּדַת לִילָה הִיא - לֹא חוֹשִׁיבָא לָהּ, וְלֹא אָתוּ.

כִּין דְּחִזּוּ דְקָאָתוּ, וְאָתוּ לְיַד סַבְנָה - תַקְיֵנוּ לָהּ פְּיִסָּא.

וְהָרִי אֵיבְרִים וּפְדָרִים, דְּעַבּוּדַת לִילָה הִיא, וְתַקְיֵנוּ לָהּ רַבְנָן פְּיִסָּא!

סוֹף עַבּוּדָה דִּימְמָא הִיא.

הָאִי נְמִי - תַחֲלַת עַבּוּדָה דִּימְמָא הִיא,

דְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:

קִידֵשׁ יִדְיוֹ לְתֵרוּמַת הַדָּשָׁן - לְמַחֵר אִין צְרִיךְ לְקַדְּשׁ,

שְׁכָבֵר קִידֵשׁ מִתַּחֲלַת עַבּוּדָה!

אֵימָא: שְׁכָבֵר קִידֵשׁ מִתַּחֲלַת לְעַבּוּדָה.

אֵיכָא דְאָמַרִי:

מַעֲיָקְרָא סְבוּר: כִּין דְאֵיכָא אוֹנָס שִׁינָה - לֹא אָתוּ,

כִּין דְּחִזּוּ דְאָתוּ, וְקָאָתוּ נְמִי לְיַד סַבְנָה - תַקְיֵנוּ לָהּ רַבְנָן פְּיִסָּא.

וְהָרִי אֵיבְרִים וּפְדָרִים,

דְאֵיכָא אוֹנָס שִׁינָה,

וְתַקְיֵנוּ לָהּ רַבְנָן פְּיִסָּא!

שְׂאֵנִי מִיגְנָא מִמִּיקָם.

וְתַקְנָתָא לָהּ גִיסָא הוּאִי?!

תַקְנָתָא לָהּ גִיסָא הוּאִי:

מתני'

בְּרֵאשׁוֹנָה כָּל מִי שְׂרוּצָה לְתֵרוֹם. כָּל כֹּהֵן שֶׁהִיא מְאוּתוֹ בֵּית אַב רוּצָה לְתֵרוֹם הַדָּשָׁן שְׁחֵרִית תּוֹרֵם וְלֹא הִיא פִּיִּס לְדַבֵּר:

וּבְזִמְנוֹ שֶׁהוּא מְרוּבֵין. הַבָּאִים לְתֵרוֹם זֶה אוֹמֵר אֲנִי תּוֹרֵם וְזֶה אוֹמֵר אֲנִי תּוֹרֵם זֶה הִיא מִשְׁפָּטוֹ:

רְצִין וְעוֹלִין בְּכֶבֶשׂ. שֶׁהוּא שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם אוּרֵךְ: וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶן. לִיכְנֹס לְתוֹךְ אַרְבַּע אֲמוֹת עֲלוּנוֹת שֶׁל כֶּבֶשׂ הַסְמוּכוֹת לְרֹאשׁ הַמְזֻבָּח זָכָה לְתֵרוֹם וְזֶהוּ גוֹרֵלם:

וְאִם הָיוּ שְׁנֵיהֶם שׁוּים. בְּכַנִּיסְתָּן אִין אֶחָד מֵהֶן זָכָה לְתֵרוֹם אֲבָל מַעֲתָה כּוֹלֵם בְּאִין לְהַטִּיל גוֹרֵל וּמָהוּ הַגּוֹרֵל הַמְמוֹנָה עַל הַפִּיִּסוֹת אוֹמֵר לְכוּלָם:

הַצְבִיעוּ. הוֹצִיאוּ אֶצְבָּעוֹתֵיכֶם כָּל אֶחָד יִרְאֶה אֶצְבָּעוֹ כַּדְּמַפְרֵשׁ לְקַמֵּן בְּפִירְקִין מְקִיפִין וְעוֹמְדִין בְּעוּגָלָה בֵּא הַמְמוֹנָה וְנוֹטֵל מִצְנַפַּת מַעַל רֹאשׁ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן וּמִמֶּנּוּ פִּיִּס מִתַּחֲלִיל לִימְנוֹת וּמוֹצִיא כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֶצְבָּעוֹ לְמַנִּין וְהַמְמוֹנָה אוֹמֵר כָּל שֶׁהַמְנִין כֹּלָה בּוֹ הוּא זָכָה וּמוֹצִיא מִפִּיו מַנִּין אוֹ מֵאָה אוֹ שְׁשִׁים הֶרְבֵּה יוֹתֵר מִשֶּׁהָיוּ שֵׁם הַכֹּהֲנִים וּמִתַּחֲלִיל לְמְנוֹת מִזֶּה שֶׁנִּטַּל מִרְאֵשׁוֹ הַמְצַנֶּפֶת וְסוּבֵב וְהוֹלֵךְ וּמוֹנֵה וְחוֹזֵר חֲלִילָה עַד סוֹף הַמְנִין וּמִי שֶׁהַמְנִין כֹּלָה בּוֹ הוּא הַזּוֹכֵה וְכֵן לְכָל הַפִּיִּסוֹת:

אֶחָת אוֹ שְׁתֵּים. בְּגִמְרָא פְּרִיךְ לָהּ עֵלָה:

וְאִין מוֹצִיאִין אֶגּוּל בְּמִקְדָּשׁ. בְּגִמְרָא מִפְּרֵשׁ מִפְּנֵי הַרְמָאוּן כְּשִׁיקֵרֵב הַמְנִין לְכֹלֵת וַיִּבֵּט לְמִי יִכְלֶה יוֹצֵא זֶה הַעוֹמֵד לְפָנָיו שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת כַּדִּי שִׁימְנָה בְּשֵׁנֵי בְּנֵי אָדָם וַיִּמְהַר הַמְנִין לְכֹלֵת בּוֹ וְהַמְמוֹנָה לֹא יִבִּין לְפִי שְׂאָדָם יִכּוֹל לְהַרְחִיק אֶגּוּל מִן הָאֶצְבָּע הֶרְבֵּה וְנִרְאִין כְּאֶצְבָּעוֹת ב' בְּנֵי אָדָם:

אֲלֵא בְּפִיִּים. זֶה שְׁפִירְשֵׁנוּ:

אַרְבַּע פְּיִסוֹת הָיוּ שָׁם. ד' פְּעָמִים בְּיוֹם נֹאסְפִים לְפִיִּים:

גמ'

וְהָא. עַבּוּדָה זוֹ שֶׁל תְּרוּמַת הַדָּשָׁן:

מַעֲיָקְרָא. קוֹדֵם שְׂאִירַע תַּקְלָה בְּמִרוּצָתָם:

מ'ט' לֹא תַקְיֵנוּ לָהּ פְּיִסָּא. כָּכֵל שְׂאֵר עַבּוּדוֹת דְּמַתְנִי דְתַנִּין שְׁכָל תַּחֲלִילְתָן בְּפִיִּים הִיתָה:

מַעֲיָקְרָא סְבוּר. בֵּית דִּין:

כִּין דְּעַבּוּדַת לִילָה הִיא. הוּאִיל וְהוֹכֶשֶׁר בְּלִילָה לֹא חוֹשִׁיבָא לִיהָ לְכַהֲנִים וְלֹא אָתוּ לְאִינְצוּיִי עֵלָה:

וְהָא הַקְּטֹרֶת אֵיבְרִים. שֶׁהוּא כֶּשֶׁר כָּל הַלִּילָה וְתַנֵּן גְּבִי פִּיִּסוֹת דְּמַתְנִי (לְקַמֵּן דָּף כַּה). מִי מַעֲלָה אֵיבְרִים לְכֶבֶשׂ וּמִן הַכֶּבֶשׂ לְמִזְבֵּחַ:

סוֹף עַבּוּדָה דִּימְמָא הִיא. שֶׁהוּא גִמְרוֹ שֶׁל קֶרֶבֶן שֶׁנִּשְׁחַט בְּיוֹם וְזוֹרֵק דְּמוֹ בְּיוֹם לְכַד חֲשׁוּבָה בְּעִינֵי הַכֹּהֲנִים לְבֹא לְרִיב עֲלֵיהָ:

לְמַחֵר אִין צְרִיךְ לְקַדְּשׁ. אִם לֹא יֵצֵא מִן הַמִּקְדָּשׁ וְאִפִּי לְרַבִּי דָּאמַר בְּשַׁחֲטֵת קִדְשִׁים (זְבָחִים דָּף יט): לִינָה מוֹעֵלַת בְּקִדּוֹשׁ יָדַים וְרַגְלִים מוֹדָה הוּא דְּמַקְרוֹת גְּבֵר עַד צִפְרָא לֹא פְסֻלָה לִינָה:

מִתַּחֲלִיל עַבּוּדָה. אֲלֵמָא תַּחֲלִילַת עַבּוּדָה קָרִי לָהּ:

אֵימָא שְׁכָבֵר קִידֵשׁ מִתַּחֲלִילָה. לְשֵׁם עַבּוּדָה:

שְׂאֵנִי מִיגְנָא מִמִּיקָם. נוֹחַ לוֹ לְאָדָם לְנַדֵּד שִׁינָה מִעֵינָיו מִלִּילָה לִישׁוֹן עַד סוֹף הַלִּילָה מִלֵּהוּיּוֹת עוֹמֵד מִמַּטְתּוֹ בְּהַשְׁכֵּמָה שֶׁהִיא תְּרוּמַת הַדָּשָׁן:

וְתַקְנָתָא לְהָאִי גִיסָא הוּאִי. קוֹשִׁיא הִיא וְכִי מִפְּנֵי תַקְלָה שְׂאִירַעָה נִתְקַן לָהּ פִּיִּים:

וְהָא לְהָאִי גִיסָא הוּאִי. בְּשִׁבִיל סִידוֹר הַמַּעֲרָכָה וּשְׁנֵי גוֹזִירֵי עֲצִים שֶׁהַתּוֹרֵם הוּא הַמְסַדֵּר וְכִין דְּכוּלָּן בְּכַהֵן אֶחָד יֵשׁ כֹּאֵן עַבּוּדוֹת חֲשׁוּבוֹת וּמַעֲיָקְרָא בְּעוֹ פִּיִּים:

דַתְנֵיָא:

**"מי שזכה בתרומת הדשן - יזכה בסידור המערכה,
ובשני גזירי עצים!"**

אָמַר רַב אֲשִׁי:

שְׁתֵּי תַקְנוֹת הֵווּ:

מַעֲיָקְרָא סְבוּר: לֹא אָתוּ.

כִּיּוֹן דְּחָזוּ דְקָאָתוּ, וְאָתוּ נְמִי לִידֵי סַכְנָה - תַקְיֵנוּ לָהּ פְּיִיסָא.

כִּיּוֹן דְּתַקְיֵנוּ לָהּ פְּיִיסָא - לֹא אָתוּ,

אָמַרְי: מִי יֵימַר דְּמַתְרַמִּי לָן?

הֵדֵר תַקְיֵנוּ לָהּ: מִי שְׁזָכָה בְּתֵרוּמַת הַדֶּשֶׁן - יִזְכֶּה בְּסִידוֹר מַעֲרָכָה,

וּבְשְׁנֵי גְזִירֵי עֲצִים,

כִּי הֵיכִי דְנִיתוּ וְנִפְיִיסוּ.

כָּס"י

שני גזירי עצים. שני בקעיות עצים ארוכים כמדת רוחב המערכה ונותן אותן ממעל עצי המערכה ומקרא יליף לה לקמן (דף כו:). ובער עליה הכהן עצים ובער על המערכת העצים שני גזירי עצים דהא קרא במערכה משתעי רישיה דקרא והאש על המזבח תוקד בו וגוי וכל מוקדה שבענין לשון מערכת מדורה היא:

אמרי מי יימר דמתרמי. לא חשיבא עליהו למיטרח עלה מספיקא:

רש"י

דארעא. ארבע אמות קרקע הסמוכות קודם עלות לכבש: **קמייתא נמי לא.** ארבע ראשונות שברגל הכבש: **דביני ביני.** לברור ארבע אמות בתוך שלשים ושתים (לכך): **לא מסיימין.** לא יהא בהן סימן: **פשיטא לי.** דארבע דכבש גבי מזבח תנן מיהו הא מיבעי לי דקיי"ל בזבחים (דף סב:). שהכבש פורח אמה על כניסת היסוד ואמה הסובב נמצאו ארבע הסמוכות לכבש לתחילת יסוד מזבח מלמטה הן שש לסמיכת גג המזבח שהוא משוך מנגד היסוד (מזבח) הראשון שתי אמות ומבעיא ליה ד' אמות דמתני' לגג המזבח נקט להו דהיינו בהדי אמה יסוד ואמה סובב: **או דילמא.** לסמיכת רצפת תחתונה דמזבח נקיט להו לבד מיסוד וסובב שהוא שש קודם לסמיכת גגו:

2. כב, א-ב

"ובזמן שהו מרובין - רצין ועולים בכבש, כל הקודם את חבירו בארבע אמות - זכה".

אמר רב פפא:

פשיטא לי: ארבע אמות דארעא - לא, "רצין ועולין בכבש" תנן, קמייתא - נמי לא, "רצין ועולין בכבש" תנן, והדר: "כל הקודם את חבירו", דביני ביני - נמי לא, דלא מסיימא מילתא, פשיטא לי דגבי מזבח תנן.

בעי רב פפא:

"ארבע אמות" שאמרו - בהדיה אמה יסוד ואמה סובב,

כב, או דילמא:

בר מאמה יסוד ואמה סובב?

תיקו.

3. כב, ב

רש"י

ונימנינהו לדידהו. לגלגלותם :
בבזק. לשון שברי חרסים נטל
 כל אחד ואחד חרס והשליך
 לפניו ומנו החרסים :
ויפקדם בטלאים. צום לקחת
 כל אחד טלה מצאן המלך ובאו
 למרחב ונמנו הטלאים :
כתיב והיה מספר בני ישראל
כחול הים. אלמא אית להו
 מנין :

"וְאִם הָיוּ שְׁנֵיהֶן שְׁוִין - הַמְּמוֹנָה אוֹמֵר לָהֶם: הַצְּבִיעוּ.
 וּמָה הֵן מוֹצִיאִין?
 אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם, וְאִין מוֹצִיאִין אַגוּדֵל בְּמִקְדָּשׁ".

תנא:
 "הוֹצִיאוּ אֶצְבְּעוֹתֵיכֶם לְמַנְיוֹ".

ונימנינהו לדידהו!

מסייע ליה לרבי יצחק.

דאמר רבי יצחק:

אסור למנות את ישראל, ואפילו לדבר מצוה,
 דכתיב: "וַיִּפְקְדֵם בְּבוֹק" ¹¹⁷ (שמואל א' יא, ח).

מתקיף לה רב אשי:

ממאי דהאי "בוק" לישנא דמיבוק הוא?

ודילמא שמה דמתא הוא,

דכתיב: "וַיִּמְצְאוּ אֶת אֲדֹנֵי בֹק" ¹¹⁸ (שופטים א, ה)!

אָלָא מֵהָכָא: "וַיִּשְׁמַע שְׂאוּל אֶת הָעַם וַיִּפְקְדֵם בְּטָלָאִים" ¹¹⁹ (שמואל א' טו, ד).

אמר רבי אלעזר:

כל המונה את ישראל - עובר בלאו,

שנאמר: "וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּחֲלוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד" ¹²⁰ (הושע ב, א).

רב נחמן בר יצחק אמר:

עובר בשני לאוין, שנאמר: "לֹא יִמַּד וְלֹא יִסְפֹּר" (הושע ב, א).

אמר רבי שמואל בר נחמני:

רבי יונתן רמי:

כתיב: "וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּחֲלוֹל הַיָּם" (הושע ב, א),

וכתיב: "אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסְפֹּר" (הושע ב, א)!

לא קשיא:

כאן - בזמן שישראל עושין רצונו של מקום,

כאן - בזמן שאין עושין רצונו של מקום.

רבי אמר משום **אבא יוסי בן דוסתאי**:

לא קשיא:

כאן - בידי אדם,

כאן - בידי שמים.

¹¹⁷ וַיִּפְקְדֵם בְּבוֹק וַיְהִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וְאִישׁ יְהוּדָה שְׁלֹשִׁים אֶלֶף

¹¹⁸ וַיִּמְצְאוּ אֶת אֲדֹנֵי בֹק בְּבוֹק וַיִּלְחֲמוּ בוֹ וַיִּפְּנוּ אֶת הַכְּנַעֲנִי וְאֶת הַפְּרִזִּי

¹¹⁹ וַיִּשְׁמַע שְׂאוּל אֶת הָעַם וַיִּפְקְדֵם בְּטָלָאִים מֵאֲתָיִם אֶלֶף רְגֵלִי וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים אֶת אִישׁ יְהוּדָה

¹²⁰ וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּחֲלוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסְפֹּר וְהָיָה בְּמִקְוֵם אֲשֶׁר יֹאמֵר לָהֶם לֹא עֲמִי אַתֶּם יֹאמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל הָי

4. כב, ב

אמר רב נהילאי בר אידי אמר שמואל:
כיון שנתמנה אדם פרנס על הציבור - מתעשר.

מעיקרא כתיב: **"ויפקדם בבזק"**¹²¹ (שמואל א' יא, ח),
ולבסוף כתיב: **"ויפקדם בטלאים"**¹²² (שמואל א' טו, ד).

ודילמא מדידהו!

אם כן, מאי רבותא דמילתא?

¹²¹ ויפקדם בבזק ויהיו בני ישראל שלש מאות אלף ואיש יהודה שלשים אלף
¹²² וישמעו שאול את העם ויפקדם בטלאים מאתים אלף רגלי ועשרת אלפים את איש יהודה

5. כב, ב

רש"י

כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמרא סייעיה. כמה סמוך ומובטח ואין צריך לחלות ולדאג מכל רעה מי שהקב"ה בעזרו שהרי מצינו שאול נכשל באחת ועלתה לו לרעה לקונסו מיתה לבטל מלכותו ודוד נכשל בשנים ולא עלתה לו לרעה: **דאוריה ודהסתה**. שהוסת למנות את ישראל בסוף ימיו וגרם לבא עליהם דבר: **דבת שבע**. שבה עליה: **ילד**. בנה הראשון:

"וירב בנחל"¹²³ (שמואל א' טו, ה).

אמר רבי מני: על עסקי נחל.

בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא לשאול: "**לך והמיתה את עמלק**"¹²⁴ (שמואל א' טו, ג), אמר: ומה נפש אחת - אמרה תורה הבא עגלה ערופה, כל הנפשות הללו - על אחת כמה וכמה!

ואם אדם חטא - בהמה מה חטאה?

ואם גדולים חטאו - קטנים מה חטאו?

יצאה בת קול ואמרה לו: "**אל תהי צדיק הרבה**"¹²⁵ (קהלת ז, טז).

ובשעה שאמר לו שאול לדואג:

"**סב אתה ופגע בכהנים**"¹²⁶ (שמואל א' כב, יח-ט),

יצאה בת קול ואמרה לו: "**אל תרשע הרבה**"¹²⁷ (קהלת ז, יז).

אמר רב הונא:

כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה,

שאול - באחת, ועלתה לו,

דוד - בשנים, ולא עלתה לו.

"שאול באחת" - מאי היא?

מעשה אגג.

והא איכא: מעשה דנוב עיר הפהנים!

אמעשה דאגג כתיב: "**נחמתי כי המלכתי את שאול למלך**"¹²⁸ (שמואל א' טו, יא).

"דוד בשנים" - מאי נינהו?

דאוריה, ודהסתה.

והא איכא נמי: מעשה של בת שבע!

התם - אפרעו מיניה,

דכתיב: "**ואת הפבשה ישלם ארבעתים**"¹²⁹ (שמואל ב' יב, ו) - ילך,

אמנון,

תמר,

ואבשלום.

התם - נמי אפרעו מיניה,

דכתיב: "**ויתן ה' דבר בעם בישראל ועד עת מועד**"¹³⁰ (שמואל ב' כד, טו)!

¹²³ ויבא שאול עד עיר עמלק וירב בנחל

¹²⁴ עתה לך והמיתה את עמלק והחרמתם את כל אשר לו ולא תקמל עליו והמתה מאיש עד אשה מעלל ועד יונק משור ועד שיה מגמל ועד המור

¹²⁵ אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם יותר למה תשומם

¹²⁶ ויאמר המלך לדואג סב אתה ופגע בכהנים ויסב דואג האדמי ויפגע הוא בכהנים וימת ביום ההוא שנמים והמשה איש נשא אפוד בד.

¹²⁷ יש ואת נב עיר הפהנים הפה לפי הרב מאיש ועד אשה מעלל ועד יונק ושור והמור ושה לפי הרב

אל תרשע הרבה ואל תהי סכל למה תמות בלא עתך

¹²⁸ נחמתי כי המלכתי את שאול למלך כי שב מאחרי ואת דברי לא הקים ויחר לשמואל ויעק אל ויהי כל הלילה

¹²⁹ ואת הפבשה ישלם ארבעתים עקב אשר עשה את הדבר הזה ועל אשר לא המל

¹³⁰ ויתן ויהוה דבר בישראל מהבקר ועד עת מועד וימת מן העם מדן ועד באר שבע שבועים אלה איש

התם - לא אפרעו מגופיה.

התם - נמי לא אפרעו מגופיה!

לאי, אפרעו מגופיה.

דאמר רב יהודה אמר רב:

ששה חדשים נצטרע דוד - ופרשו הימנו סנהדרין,

ונסתלקה הימנו שכינה,

דכתיב: **"ישבו לי ידאיך וידעי עדתיה"** (תהלים קיט, עט),

וכתיב: **"השיבה לי ששון ישעך"**¹³¹ (תהלים נא, יד).

והא אמר רב:

קבל דוד לשון הרע!

כשמואל,

דאמר: לא קבל דוד לשון הרע.

ולרב נמי,

דאמר: קבל דוד לשון הרע,

הא איפרעו מיניה.

דאמר רב יהודה אמר רב:

בשעה שאמר לו דוד למפיבושת: **"אמרתי אתה וציבא תחלקו את השדה"**¹³² (שמואל ב' יט, ל),

יצאה בת קול ואמרה לו: **"רחבעם וירבעם יחלקו את המלכות"**.

¹³¹ השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני

¹³² ויאמר לו המלך למה תדבר עוד דבריה אמרתי אתה וציבא תחלקו את השדה

רפ"י

לשון הרע. על מפיבושת מפי ציבא:

האי אפרעו מיניה. מדה במדה הוא הפסידו לחלק נחלתו והוא נפסד נחלת מלכות:

6. כב, ב

רפ"י

סיוטא. מלאכי פחד מבהילים אותו :
לא נמשכה. לאורך ימים :
שלא היה בו שום דופי. משפחה ויתגאו המלכים היוצאים מזרעו על ישראל אבל דוד מרות המואביה אתא :
קופה של שרצים. דופי משפחה :
נענש שאול. לבוא לידי דבר שעליו ניטל ממנו מלכות :
מפני. שמתחילת מלכותו מחל על כבודו וגילה על עצמו שאינו כדאי למלוך :
וכתיב ויעל נחש העמוני. ומסקנא דמילתא שאמרו ישראל מי האומר שאול ימלוך עלינו בתמיהה תנו (את) האנשים ונמיתם והוא אמר לא יומת איש היום הזה :

"בן שנה שאול במלכו"¹³³ (שמואל א' יג, א) !?

אמר רב הונא:

כ"בן שנה" (שמואל א' יג, א) - שלא טעם טעם חטא.

מתקיף לה רב נחמן בר יצחק:

ואימא: כ"בן שנה" - שמלוכה בטיט ובצואה!

אחויאו ליה לרב נחמן סיוטא בחלמיה.

אמר: נענית לך עצמות שאול בן קיש.

הדר חזא סיוטא בחלמיה.

אמר: נענית לך עצמות שאול בן קיש מלך ישראל.

אמר רב יהודה אמר שמואל:

מפני מה לא נמשכה מלכות בית שאול?

מפני שלא היה בו שום דופי,

דאמר רבי יוחנן משום **רבי שמעון בן יהוּדָה**:

אין מעמידין פרנס על הציבור, אלא אם כן קופה של שרצים תלויה לו מאחוריו,

שאם תזוז דעתו עליו - אומרין לו: חזור לאחוריה.

אמר רב יהודה אמר רב:

מפני מה נענש שאול?

מפני שמחל על כבודו,

שנאמר: **"ויבני בליעל אמרו מה ישענו זה, ויבזהו ולא הביאו לו מנחה, ויהי פמחריש"** (שמואל א' י, כז),

וכתיב: **"ויעל נחש העמוני ויחן על יביש גלעד"**¹³⁴ (שמואל א' יא, א, יב-יג).

¹³³ בן שנה שאול במלכו ושתי שנים מלך על ישראל

¹³⁴ א ויעל נחש העמוני ויחן על יביש גלעד ויאמרו כל אנשי יביש אל נחש קרת לנו ברית ונעבדך יב ויאמר העם אל שמואל מי האמר שאול ימלך עלינו תנו האנשים ונמיתם. יג ויאמר שאול לא יומת איש ביום הזה פי היום עשה יהוה תשיעה בישראל

רָשׁ"י

שאינו נוקם. נקמתו:
ונוטר. איבה כנחש בלבו:
איני כמותך שלא השאלתני זו
היא נטירה. שהדבר שמור בלבו
ולא הסיחו מדעתו:
דנקיט בליביה. ואם בא אחר
לנקום נקמתו בקיום המשפט
ישתוק. דמפיסו ליה. לבקש
מחילה:

7. כב, ב - כג, א

וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם **רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוֹצָדָק**:
כג, א כָּל תַּלְמִיד חָכֵם אֲשֶׁר אֵינוֹ נוֹטֵר כְּנֶחֱשׁ - אֵינוֹ תַלְמִיד חָכֵם.

וְהִכְתִּיב: **"לֹא תִקֵּם וְלֹא תִטֹּר"**¹³⁵ (ויקרא יט, יח)!

ההוא - בְּמִמּוֹן הוּא דְכִתְיב.

דִּתְנִיָא:

"אֵיזוֹ הִיא נְקִימָה, וְאֵיזוֹ הִיא נְטִירָה?

"נְקִימָה" - אָמַר לוֹ: הַשְּׂאִילְנִי מִגְּלָה, אָמַר לוֹ: לֹא.

לְמַחַר אָמַר לוֹ הוּא: הַשְּׂאִילְנִי קְרֻדוּמָה.

אָמַר לוֹ: אֵינִי מִשְׂאִילָה, כְּדָרְךָ שְׁלֹא הַשְּׂאִלְתַּנִּי - זוֹ הִיא נְקִימָה.

וְאֵיזוֹ הִיא "נְטִירָה" - אָמַר לוֹ: הַשְּׂאִילְנִי קְרֻדוּמָה, אָמַר לִיה: לֹא.

לְמַחַר אָמַר לִיה: הַשְּׂאִילְנִי חִלּוּקָה.

אָמַר לוֹ: הִילָךְ, אֵינִי כְּמוֹתְךָ שְׁלֹא הַשְּׂאִלְתַּנִּי - זוֹ הִיא נְטִירָה."

וְצַעֲרָא דְגּוּפָא לָא?!

וְהִתְנִיָא:

"הִנְעֲלִבִין וְאֵינִן עוֹלְבִין,

שׁוּמְעִין חֲרַפְתּוֹ וְאֵינִן מְשִׁיבִין,

עוֹשִׂין מְאֵהָבָה וְשִׂמְחִין בִּישׁוּרֵין -

עֲלֵיהֶן הַכְּתוּב אֹמֵר: "וְאַהֲבִיו מְצֵאתָ הַשְּׂמֵשׁ בְּגִבְרָתוֹ"¹³⁶ (שופטים ה, לא)!"

לְעוֹלָם דְּנִקִּיט לִיה בְּלִיבִיה.

וְהָאֵמַר רַבָּא:

כָּל הַמְעַבִּיר עַל מְדוּתָיו - מְעַבְרִין לוֹ עַל כָּל פְּשָׁעָיו!

דְּמַפְיִסוּ לִיה וּמְפִיִּים.

¹³⁵ לא תקם ולא תטור את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני יהוה

¹³⁶ מן יאבדו כל אויביך יהוה ואהביו מצאת השמש בגברתו ותשקט הארץ ארבעים שנה

8. כג, א
"וַיִּמָּה הֵן מוֹצִיאִין? אַחַת או שְׁתַּיִם, וְאִין מוֹצִיאִין אַגּוּדָל בְּמִקְדָּשׁ."

הַשְּׁתָּא, "שְׁתַּיִם" - מוֹצִיאִין, "אַחַת" - מְבַעֲיָא?!

אָמַר רַב חֲסָדָא:

לֹא קָשְׁיָא:

כָּאן - בְּבִרְיָא,

כָּאן - בְּחוּלָה.

וְהִתְנַיָּא:

"אַחַת - מוֹצִיאִין,

שְׁתַּיִם - אִין מוֹצִיאִין.

בְּמָה דְּבָרִים אָמורִים: בְּבִרְיָא,

אָבָל בְּחוּלָה - אִפְּלוּ שְׁתַּיִם מוֹצִיאִין.

וְהִיחִידִין - מוֹצִיאִין שְׁתַּיִם, וְאִין מוֹנִין לְהוּן אֶלָּא אַחַת."

וְאִין מוֹנִין לוּ אֶלָּא אַחַת?!

וְהִתְנַיָּא:

"אִין מוֹצִיאִין לֹא שְׁלִישׁ וְלֹא גוּדָל,

מִפְּנֵי הַרְמָאִים.

וְאִם הוֹצִיא שְׁלִישׁ - מוֹנִין לוּ,

גוּדָל - אִין מוֹנִין לוּ,

וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׁלוּקָה מִן הַמְמוֹנָה בְּפִקִיעַ!"

מַאי "מוֹנִין לוּ"?

נְמִי אַחַת.

מַאי "פִּקִיעַ"?

אָמַר רַב:

מְדָרָא.

מַאי "מְדָרָא"?

אָמַר רַב פֶּפְא:

מְטָרְקָא דְּטִייעֵי דְּפִסְקֵי רִישִׁיה.

אָמַר אַבְי:

מַרִישׁ הוּוּ אָמִינָא: הָא דְּתַנּוּ: "בֶּן בִּיבָאִי מְמוֹנָה עַל הַפִּקִיעַ" (שְׁקִלִים ה, א),

אָמִינָא: פְּתִילְתָּא.

כְּדִתְנּוּ:

"מִבְּלָאִי מִכְּנִסֵי הַכֹּהֲנִים וּמִהַמְיַנְיָהוּ,

מָהוּ הֵיזֵי מִפְּקִיעִין, וּבָהוּ הֵיזֵי מְדִלְקִין" (סוּכָה נא).

כִּינּוּ דְּשִׁמְעֵנָא לְהָא דְּתַנּוּ:

"וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׁלוּקָה מִן הַמְמוֹנָה בְּפִקִיעַ",

אָמִינָא: מַאי "פִּקִיעַ"?

נְגֵדָא.

כ"ז

חולה. אינו יכול לכבש אצבעותיו וכשמוציא אחת יוצאה חבירתה עמה:

ויחידיים. בחולין שאינן יושבין עם שאר בני אדם אלא שוכבין או יושבין לבדם:

אלא אחד. אין נמנה אלא איש אחד:

אין מוציאין. עם האצבע לא שליש ולא גודל דאין מוציאין שתיים:

ואם הוציא שליש מונין לו. שאינו רמאי לפי שהוא ניכר שאינו משני בני אדם שאין יכול להרחיק זה מזה:

גודל. אם הוציא גודל אין מונין לו כלל אלא מוציאין אותו מביניהן:

הממונה בפקיע. הממונה על רצועות המלקות:

שליש. אצבע שלישי אם הוציא שלישי מונין לו קא סלקא דעתיה מונין לו שנים:

מטרקא דטייעי. רצועות ישמעאלים העשויה שוט לסוסים:

דפסיק רישיה. לכך קרויה פקיעה שאינה רחבה בראשה כשאר רצועות מלקות אלא מפסקת בראשה לרצועות דקות כדי שירגיש בה הסוס יותר ופקיע לשון פיסוק וסדקים כמו מבלאי מכנסי הכהנים מפקיעין לשון קריעה:

דתנן. במסכת שקלים (פ"ה משנה א):

ביבאי. שם האיש:

היו מפקיעין. לעשות פתילות לשמחת בית השואבה בחג:

נגדא. רצועות מלקות:

רָס"י**9. כג, א**

על מעלות האולם. בהר הבית אולמות הרבה בנה שם הורדוס כמו שכתוב בספר יוסף בן גוריון על מעלות האולם בהר הבית אולמות גרסינן בתוספתא:
על מי להביא. משל מי תלקח מן היושבים בעיר או מן הכהנים שומרי עזרה:
געו. צעקו:
הרי הוא כפרתכם. מיתתו תכפר עליכם:
ארבע אמות מאי עבידתיהו. גבי מרוצת שפיכות דמים:

"מַעֲשֵׂה שְׁהִיּו שְׁנִיְהוּ שְׁוִי, וְרָצִין וְעוֹלִין בְּכַבֵּשׁ, וְדַחַף אֶחָד מֵהוּ אֶת חֲבִירוֹ, וְנָפַל וְנִשְׁבְּרָה רִגְלוֹ"].

תְּנוּ רַבָּנִין:

"מַעֲשֵׂה בְּשֵׁנֵי בְּהֵימִים שְׁהִיּו שְׁנִיְהוּ שְׁוִי,

וְרָצִין וְעוֹלִין בְּכַבֵּשׁ,

קָדָם אֶחָד מֵהוּ לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל חֲבִירוֹ¹³⁷, נָטַל סָבִין וְתַקַּע לוֹ בְּלִבּוֹ.

עָמַד רַבִּי צְדוּקָה עַל מַעְלוֹת הָאוֹלָם, וְאָמַר: אַחִינוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל שְׂמַעוּ!

הָרִי הוּא אוֹמֵר: "מִי יִמְצָא חֶלֶל בְּאֲדָמָה ... וַיֵּצֵאוּ זְקֵנֵיהּ וְשִׁפְטֵיהּ"¹³⁸ (דברים כא, א-ב).

אָנוּ, עַל מִי לְהַבִּיא עֲגָלָה עֲרוּפָה - עַל הָעִיר?

אוּ עַל הָעִזְרוֹת?

גְּעוּ כָל הָעַם בְּבִכָּה.

בָּא אָבִיו שֶׁל תִּינוּק וּמִצָּאוּ בְּשֵׁהוּא מִפְּרָפֶר,

אָמַר: הָרִי הוּא כְּפָרְתְּכֶם,

וְעַדִּיוּן בְּנֵי מִפְּרָפֶר וְלֹא נִטְמָאָה סָבִין.

לְלַמֶּדֶךָ שֶׁקָּשָׁה עֲלֵיהֶם טְהָרַת כָּלִים יוֹתֵר מִשְׁפִּיכוֹת דָּמִים,

וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "וְגַם דָּם נָקִי שִׁפְךָ מִנְּשֵׂה הַרְבֵּה מְאֹד,

עַד אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת יְרוּשָׁלַיִם פֶּה לְפֶה"¹³⁹ (מלכים ב' כא, טז).

הִי מַעֲשֵׂה קָדִים?

אֵילִימָא: דְּשִׁפְיכוֹת דָּמִים, הַשְׁתָּא אֲשִׁפְיכוֹת דָּמִים - לֹא תַקְיֵנוּ פִּיִּסָא, אַ "נִשְׁבְּרָה רִגְלוֹ" - תַקְיֵנוּ!?

אַלָּא: דְּנִשְׁבְּרָה רִגְלוֹ קָדִים,

וְכִינּוּ דְתַקְיֵנוּ פִּיִּסָא - "אַרְבַּע אַמּוֹת" מֵאִי עֲבִידְתִּיהוּ?

אַלָּא, לְעוֹלָם דְּשִׁפְיכוֹת דָּמִים קָדִים,

וּמַעֲיַקְרָא סְבוּר: אַקְרָאֵי בְּעֵלְמָא הוּא,

כִּינּוּ דַחְזֵי אֶפִּילוּ מִמִּילָא אֲתוּ לִידֵי סַכְנָה,

תַקְיֵנוּ רַבָּנִין פִּיִּסָא.

¹³⁷ בירושלמי הגירסה: קָדָם אֶחָד מֵהוּ לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ

¹³⁸ אַ מִי יִמְצָא חֶלֶל בְּאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֵיהּ נָתַן לָהּ לְרִשְׁתָּהּ נָפַל בְּשׂוּדָה לֹא נוֹדַע מִי הִכְהוּ. בַּ וַיֵּצֵאוּ זְקֵנֵיהּ וְשִׁפְטֵיהּ וּמִדְּדוּ אֶל הָעֵרִים אֲשֶׁר סָבִיבַת הַחֶלֶל

¹³⁹ וְגַם דָּם נָקִי שִׁפְךָ מִנְּשֵׂה הַרְבֵּה מְאֹד עַד אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת יְרוּשָׁלַם פֶּה לְפֶה לְבַד מִחֲטָאתוֹ אֲשֶׁר הִחֲטִיא אֶת יְהוּדָה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי ה'

10. כג, א-ב

רש"י

עשרה דברים. בבבא קמא חשיב לה בפרק מרובה (דף פב:):
אינה מביאה עגלה ערופה.
 דכתיב (דברים כא) כי ימצא חלל באדמה וגוי לרשתה ואין ירושלים ירושה דקסבר לא נתחלקה לשבטים:
תלמודא. ראייה:

"עמד רבי צדוק על מעלות האולם, ואמר: 'אחינו בית ישךאל שמעו! הרי הוא אומר: 'מי ימצא חלל באדמה'"¹⁴⁰ (דברים כא, א-ב).
אנו, על מי להביא - על העיר או על העזרות?"

וירושלים בת אתווי עגלה ערופה היא?!
 והתניא:

"עשרה דברים נאמרו בירושלים", וזו אחת מהן:
"אינה מביאה עגלה ערופה!"

כג, ב

ועוד, **"לא נודע מי הפהו"** (דברים כא, א) כתיב,
 והא - נודע מי הפהו!

אלא, כדי להרבות בבכיה.

"בא אביו של תינוק ומצאו כשהוא מפרפר, אמר: הרי הוא בפרתכם, ועדיין בני קיים. ללמדך שקשה עליהם טהרת כלים יותר משפיכות דמים".

איבעיא להו:

שפיכות דמים - הוא דזל, אבל טהרת כלים - כדקיימא קיימא, או דילקא:

שפיכות דמים - כדקיימא קיימא, אבל טהרת כלים - היא דחמירא?

תא שמע:

מדקא נסיב לה תלמודא: **"וגם דם נקי שיפך מנשה"**¹⁴¹ (מלכים ב' כא, טז), שמע מינה: שפיכות דמים - הוא דזל, וטהרת כלים - כדקיימא קיימא.

¹⁴⁰ א מי ימצא חלל באדמה אשר ה' אלהיו נתן לך לרשתה נפל בשדה לא נודע מי הפהו. ב ויצאו זקניה ושפטיה ומדדו אל הערים אשר סביבת החלל
¹⁴¹ וגם דם נקי שיפך מנשה הרבה מאד עד אשר מלא את ירושלים פה לפה לבד מחטאתו אשר החטיא את יהודה לעשות הרע בעיני ה'

11. כג, ב - כד, א

רש"י

תלמוד לומר בגדיו בגדים ומה תלמוד לומר אחרים פחותין מהן. כגון שחקים או מפשתן שאינו מוצהב ואין דמיהם יקרים שהאפר מלכלכם כשנושאו חוץ למחנה גנאי למלך שיהא משמש בהן על המזבח בעבודת אכילה:
אחרים והוציא לימד על הכהנים בעלי מומין. האי אחרים אכהן קאי כלומר כהנים שהן אחרים מרוחקים משאר עבודות כשירין לעבודה זו:
אל ימזוג בהן לרבו. לפי שנתעשו ונתלכלכו בבישול קדירה אף כאן לענין הוצאת הדשן אין כבוד המלך לשרת בהן שירות אחר:
כמחלוקת בהוצאה. כשם שרבי אליעזר מכשיר בעלי מומין להוצאה כך מכשירן להרמה:
שכשירה בשני כלים. והכא מדו בד ומכניסו בד הוא דכתיב:
גלי רחמנא בכתונת ובמכנסים. ולימדך שאינה כשירה בבגדי חול שלו ומאליך אתה למד שהיא עבודה וצריכה אף מצנפת ואבנט:
מאי שנא הני. דנקט מאחר שצריכין כלן לשתוק מנייהו ואנא ידענא מדכתיב בהו כהן עבודה היא:
מדו כמדתו. כאן לימדך שיהא כתונת כהנים למדת קומתו לא נגרות ולא מסולקות והכי אמרינן בזבחים (דף יח.):
ילבש על בשרו. משמע שלובש בעודו ערום שאין עליו אלא בשרו דאי לא תימא הכי על בשרו למאי כתביה:
ולרשב"ל. דאמר דווקא כתבינהו ולמימרא דאינה צריכה ארבעה נפקא ליה הנך תרתי דרשות מלשון המקרא ששינה בלשונו שלא כתיב כתונת למימרא מדו כמדתו ושלא יקדים דבר למכנסים מעל בשרו יתירא נפקא ליה:

תנו רבנן:

"ופשט ... ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן"¹⁴² (ויקרא ו, ד),

שומעני כדרך יום הפפורים, שפושט בגדי קודש ולבש בגדי חול, תלמוד לומר: "ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים" - מקיש בגדים שפושט,

מה להלן - בגדי קודש,

אף כאן - בגדי קודש.

אם כן, מה תלמוד לומר: "אחרים"?

פחותין מהן.

רבי אליעזר אומר:

"אחרים והוציא" - לימד על הכהנים בעלי מומין - שפשרין להוציא הדשן."

אמר ר':

"אחרים" - פחותין מהן,

כדתנא רבי ישמעאל,

דתנא רבי ישמעאל:

"בגדים שפושט בהן קדרה לרבו - לא ימזוג בהן פוס לרבו".

אמר ריש לקיש:

כמחלוקת בהוצאה,

כך מחלוקת בהרמה.

ורבי יוחנן אומר:

מחלוקת - בהוצאה,

אבל בהרמה - דברי הכל עבודה היא.

מאי טעמא דריש לקיש?

אמר לך:

אי סלקא דעתך: 'עבודה' היא,

יש לה עבודה שכשירה בשני כלים¹⁴³!?

ורבי יוחנן?

גלי רחמנא בכתונת ומכנסים, והוא הדין למצנפת ואבנט.

ומאי שנא הני?

"מדו בד" - מדו כמדתו.

"מכנסו בד" - לכדתנא:

"מניו שלא יהא דבר קודם למכנסים?"

שנאמר: "ומכנסו בד ילבש על בשרו" (ויקרא ו, ג).

וריש לקיש?

"מדו" - כמדתו" - מדאפקיה רחמנא בלשון "מדו".

¹⁴² ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה אל מקום טהור

¹⁴³ "ולבש הנהן מדו בד ומכנסו בד ילבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושמו אצל המזבח" (ויקרא ו, ג)

"שלא יהא דבר קודם למכנסים" - מ"על בשרו" נפקא.

רס"י

על בשרו מה ת"ל. גבי הרמת הדשן כתיב ולבש הכהן וגו' והוא ליה למכתב ומכנסו בד על בשרו ומהדר נמי אולבש דרישיה דקרא מה ת"ל שוב ילבש במכנסים לרבות עוד לבישה כיוצא בה ומרבה שני בגדים החסרים כאן מכהונת הדיוט:

רבי דוסא אומר. להביא ארבעה בגדי לבן ששמש בהן כהן גדול ביום הכפורים שכשרין להדיוט כל השנה ואתיא ילבש ילבש מהתם דלא תימא והניחם שם כתיב בהו לומר שטעונין גניזה דס"ל לר' דוסא והניחם שם שלא ישתמש בהן ליום הכפורים אחר כדאמרין בפ"ק (דף יב:):

אבנטו של כהן גדול. ביום הכפורים שהוא של בוץ לא זהו אבנטו של כהן הדיוט לעולם לפי שאינו משמש אלא בשל כלאים:

לרבות שחקים. שכשרין לכל עבודה ובלבד שלא יהו מקורעין והכי קאמר בזבחים (דף יח.) ואזדא רבי דוסא לטעמיה לא שייך הכא למימר דהא כולה מלתא אגב גררא נסבה:

מאי לאו. רבי יהודה ורבי דוסא בהא פליגי דר"י דדריש ילבש להביא מצנפת ואבנט סבר עבודה היא ובעי מצנפת ואבנט ור' דוסא סבר לאו עבודה היא ולא בעי מצנפת ואבנט:

צריכא קרא לרבווי. דלא תימא הני דווקא ולמימרא דלאו עבודה:

ומר סבר לא צריכא לרבווי לה מקראי. דכיון דגלי בה כתונת בד קדש ומכנסו קדש אשמעינן דעבודה היא ובעיא כולהו וכי אתא קרא לרבווי לבגדי יוה"כ אתא:

נימא כתנאי:

"על בשרו" - מה תלמוד לומר: "ילבש"?

להביא מצנפת ואבנט להרמה,

דברי רבי יהודה.

רבי דוסא אומר:

לרבות בגדי כהן גדול ביום הכפורים שכשרין לכהן הדיוט.

אמר רבי:

שתי תשובות בדבר,

חדא: דאבנטו של כהן גדול - לא זה הוא אבנטו של כהן הדיוט!

ועוד: בגדים שגשתמשות בהן קדושה חמורה - תשתמש בהן קדושה קלה!

אלא מה תלמוד לומר: "ילבש"?

לרבות את השחקים." כד,

"והניחם שם"¹⁴⁴ (ויקרא טז, כג) - מלמד שטעונין גניזה.

רבי דוסא אומר:

ראוין הן לכהן הדיוט,

ומה תלמוד לומר: "והניחם שם"?

שלא ישתמש בהן יום הכפורים אחר."

מאי לאו, בהא קמיפלגי:

דמר סבר: עבודה היא,

ומר סבר: לאו עבודה היא!

לא,

דכולי עלמא: עבודה היא,

והכא - בהא קמיפלגי:

מר סבר: צריכא קרא לרבווי,

ומר סבר: לא צריכא קרא לרבווי.

¹⁴⁴ ובא אהרן אל אהל מועד ופשט את בגדי הבד אשר לבש בבאו אל הקדש והניחם שם

12. כד, א

רש"י

מתרומת מעשר ילפינן לה. דהא והרים כתיב לשון והרמותם ממנו (במדבר יח) והוא באומד אחד מעשרה בדשן המערכה: **או מתרומת מדין.** דכתיב (שם לא) והרמות מכס לה' וגו' אחד נפש מחמש המאות:

תא שמע. דמהרמת קומץ ילפינן לה לא יפחות מאומד מלא הקומץ ואם רצה להוסיף יוסיף דהא ליכא למימר דווקא קאמר דהא לא אפשר לפשוט ברמץ גחלים רותחות ידיו לקמוץ:

בְּעֵי רַבִּי אֲבִין:
תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן - בְּכִמָּה?
מִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר¹⁴⁵ יִלְפִינן לָהּ,
אוּ מִתְרוּמַת מִדֵּין¹⁴⁶ יִלְפִינן לָהּ?

תא שמע:
דְּתַנִּי רַבִּי חִיָּא:
"וְנֹאמַר בָּאן: "וְהָרִים"¹⁴⁷ (ויקרא ו, ג),
וְנֹאמַר לְהֵלֵן: "וְהָרִים"¹⁴⁸ (ויקרא ו, ח),
מֶה לְהֵלֵן - בְּקוֹמְצוֹ, אִף בָּאן - בְּקוֹמְצוֹ".

¹⁴⁵ וְאֵל-הַלּוּיִם תְּדַבֵּר וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי-תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַמַּעֲשֹׂר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם מֵאֵתֶם בְּנַחֲלַתְכֶם וְהִרְמַתֶם מִמֶּנּוּ תְרוּמַת ה' מַעֲשֹׂר מִן-הַמַּעֲשֹׂר (במדבר יח, טו)

¹⁴⁶ וְהִרְמַתְּ מִכֶּסֶּל ה' מֵאֵת אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַיִּצְאִים לַצִּבָּא אֶחָד נֶפֶשׁ מִחֲמֹשׁ הַמְּאוֹת מִן-הָאָדָם וּמִן-הַבְּקָר וּמִן-הַחֲמֹרִים וּמִן-הַצֹּאן. (במדבר לא, כח)

¹⁴⁷ וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מִדֹּבַר וּמִכֶּסֶּי בֶד וְלִבְשׁוֹ עַל בְּשׂוּרוֹ וְהָרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֵלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂמוֹ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ

¹⁴⁸ וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקוֹמְצוֹ מִסִּלַּת הַמִּנְחָה וּמִשְׂמֹנָהּ וְאֵת כָּל הַלֶּבְנָה אֲשֶׁר עַל הַמִּנְחָה וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רֵיחַ נִיחַח אֲזַמְרָתָה לַיהוָה

13. כד, א-ב

רש"י

ארבע עבודות כו'. אע"פ שכולן מוזהר עליהן זר אין חיוב מיתה אלא בארבע האלו כדמפרש ואזיל:
ואתה ובניך אתך וגו'. סיפיה דקרא והזר הקרב יומת:
עבודת מתנה. שאתה נותן על המזבח ולא עבודת סילוק שאתה מסלק וסר מעל המזבח כגון תרומת הדשן:
עבודה תמה. עבודה שהיא גומרת ומתממת את הדבר ולא שיש אחריה עבודה כגון שחיטה וקבלה והולכה שיש אחריה זריקה אבל זריקה עבודה אחרונה שבדס וכן הקטרה בקומץ מנחה ובאברים ופדרים וכן ניסוך היין בכל השנה וכן המים בחג:
לכל דבר המזבח. לרבות עבודת סילוק אם עבודה תמה היא כגון תרומת הדשן:
שבע הזאות שבפנים. שמוזה על הפרוכת מפר העלם דבר ופר משיח ושל יוה"כ ושבמצורע שמוזה מלוג שמן בהיכל כדכתיב (ויקרא יד) והזה מן השמן באצבעו וגו' דסלקא דעתך אמינא לאו דבר המזבח הוא להכי רבי לכל:
ולוי נפקא להו. כולו מיינה מדבר לכל דבר דהא דבר המזבח גופיה יתירה הוא ונגמר מיינה תרומת הדשן ומריבויה דלכל דריש ביה הזאה הפנימית:
ולמבית לפרוכת. אפסיק בין כללא לפרטא מבית לפרוכת הוא דעבודת מתנה כגון הזאות שבין הבדים דיום הכפורים ונתינת קטורת על האש:
ולא עבודת סילוק. כגון הוצאת כף ומחתה שהכהן גדול מכניס שם לקטורת יוה"כ ומניח בין הבדים ואח"כ חוזר ומוציאן:
אי הכי ועבודתם נמי מבית לפרוכת דעבודה תמה. כגון נתינת קטורת על האש:
ולא שיש אחריה עבודה. הולכת כף ומחתה שיש אחריה חפינה והקטרה:
ועבודתם הזר ערביה. לענין עבודה תמה שהוי"ו מוסיף לענין ראשון אבל עבודת מתנה לא מיהדר אלא אמבית לפרוכת דלקמיה דלא כתיב ביה וי"ו:

אמר רב:

ארבע עבודות, זר חייב עליהן מיתה: זריקה, והקטרה, וניסוך המים, וניסוך היין.

ולוי אמר:

אף תרומת הדשן.

וכן תני לוי במתנייתיה:

"אף תרומת הדשן".

מאי טעמא דרב?

דכתיב: "ואתה ובניך אתך תשמרו את קהנתכם לכל דבר המזבח ולמבית לפרוכת ועבודתם, עבודת מתנה אתן את קהנתכם והזר הקרב יומת" (במדבר יח, ז).

"עבודת מתנה" - ולא עבודת סילוק.

"ועבודתם" - עבודה תמה, ולא עבודה שיש אחריה עבודה.

ולוי?

רבי רחמנא: "לכל דבר המזבח".

ורב?

הוא - לאתוויי שבע הזאות שבפנים ושבמצורע.

ולוי?

נפקא ליה מ"דבר" ו"כל דבר".

ורב?

"דבר" ו"כל דבר" לא דריש.

ואימא: "לכל דבר המזבח" - כלל,

"עבודת מתנה" - פרט,

כלל ופרט - אין בכלל אלא מה שבפרט,

עבודת מתנה - אין,

עבודת סילוק - לא!

אמר קרא:

"ולמבית לפרוכת ועבודתם" (במדבר יח, ז),

אל מבית לפרוכת - הוא דעבודת מתנה ולא עבודת סילוק,

הא בחוץ - אפילו עבודת סילוק.

אי הכי, "ועבודתם" נמי,

אל מבית לפרוכת - הוא דעבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה,

הא בחוץ - אפילו עבודה שיש אחריה עבודה!

כד, ב

"וְעַבְדְּתֶם" - הַדָּר עֲרֵבִיָּה קָרָא.

11. כד, ב

רש"י

עבודת סילוק בהיכל. והיא עבודה תמה כגון דישון מזבח הפנימי והמנורה ללוי מהו: **מבית לפרוכת הוה ליה למיכתב.** וכתיב ולמבית לפרוכת לעשות היכל כבית קדשי הקדשים ופטור על עבודת סילוק: **אלא מעתה.** דעבודת מתנה מיחייב בהיכל זר דמרביה ולמבית: **זר שסידר.** לחם ליחייב מיתה ואמאי אמרינן לעיל ד' עבודות ותו לא: **איכא סידור בזיכין.** בתריה כדכתיב (ויקרא כד) ונתת על המערכת לבונה זכה ולא עבודה תמה היא: **איכא סילוק והקטרה.** עדיין לא נגמרה עבודתה עד שבת הבאה שישלכנה ויקטירי בזיכין: **שסידר את המנורה.** בבוקר היו מסלקין את הנרות של זהב מן המנורה לקנח אפרן יפה וחוזרין וקובעין אותם בה והרי עבודה תמה: **הצתת אליתא.** הצתת קיסמים דקים אם הוצרך להצית על המזבח באחת מן המערכות כגון שקרבה מערכה לכלות שנשרפה כל המדורה: **ובכלי שרת.** שיהא לובש בגדי כהונה ארבעה אם כהן הדיוט הוא ואם כהן גדול הוא שמונה שהרי נאמר כאן הכהנים וכל מקום שטאמר בני אהרן הכהנים בכהונם משמע בבגדי כהונתם: **שסידר המערכה.** עצים: **איכא בתרה סידור שני גזירין.** דילפינן להו לקמן (דף כו:.) מקראי: **איכא סידור אברים.** דתמיד בתריה וכל זה מעבודת הסידור הוא: **בהא פליגי.** רב ורבי יוחנן רבי יוחנן סבר סידור שני גזירין עבודה תמה היא שסידור מערכת עצים תמה וגומרת היא בה וסידור האברים תחילת סידור אחר הוא ורב סבר לאו עבודה תמה דשם סידור אחד הוא:

בְּעֵי רַבָּא:

עבודת סילוק בהיכל - מהו?
לפנים מדמינן ליה,
או:
לחוזן מדמינן ליה?

הדר פשטא: "מבית", "ולמבית"¹⁴⁹ (כמדבר יה, ז).

אֵלָא מַעְתָּה, זֶר שְׁסִידֵר אֶת הַשְּׁלֶחַן - לִיחַיִּיב!
אֵיכָא סִידוֹר בְּזִיכִין.

סִידֵר בְּזִיכִין - לִיחַיִּיב!
אֵיכָא סִילוֹק וְהַקְטָרָה.

זֶר שְׁסִידֵר אֶת הַמְּנוֹרָה - לִיחַיִּיב!
אֵיכָא נְתִינַת פְּתִילָה.

נְתַן פְּתִילָה - לִיחַיִּיב!
אֵיכָא נְתִינַת שְׁמֹן.

נְתַן שְׁמֹן - לִיחַיִּיב!
אֵיכָא הַדְּלָקָה.

הַדְּלִיק - לִיחַיִּיב!
הַדְּלָקָה - לָאו עֲבוּדָה.

וְלֹא!?

וְהַתְנִיא:

"וְנִתְּנוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְמוּ עֲצִים עַל הָאֵשׁ" (ויקרא א, ז),
לִימּוֹד עַל הַצְּתַת אֱלִיתָא - שְׁלֹא תִהְיֶה אֵלָא בְּבֵהוּ בְּשֵׁר, וּבְבָלֵי שְׁרֵת!"

הצתת אליתא - עבודה היא,
הדלקה - לאו עבודה היא.

אֵלָא מַעְתָּה, זֶר שְׁסִידֵר אֶת הַמַּעְרְכָה - לִיחַיִּיב!
אֵיכָא סִידוֹר שְׁנֵי גְזִירֵי עֲצִים.

סִידֵר שְׁנֵי גְזִירִין - לִיחַיִּיב!
אֵיכָא סִידוֹר אֲבָרִים.

וְהָא אָמַר רַב אַסִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
זֶר שְׁסִידֵר שְׁנֵי גְזִירֵי עֲצִים - חַיִּיב!

בְּהָא פְּלִיגִי:
מִרְסָבֵר: עֲבוּדָה תְּמָה הִיא,

¹⁴⁹ ואתה ובניך אתך תשמדו את כהנתכם לכל דבר המזבח ולמבית לפרכת ועבדתם. עבדת מתנה אתן את כהנתכם והזר הקרב ימות

וְמִרְסָבִי: לְאוֹ עֲבוּדָה תִּמְנָה הִיא.

15. כד, ב

רש"י

זריקת דם. המזבח בחוץ:
בין לפנים. הזאה שעל הפרוכת:
בין לפני ולפנים. שעל בין הבדים דיום הכפורים:
בחטאת העוף. כתיב הזאה והזה מדם החטאת על קיר המזבח (ויקרא ה):
בעולת העוף. כתיב מיצוי ומלק את ראשו והקטיר המזבחה ונמצה דמו על קיר המזבח (ויקרא א):
והמקטיר. שהעולה כליל היא:
והמנסך שלשת לוגין. שהיא פחות שבנסכים רביעית ההין לכבש ואילו תרומת הדשן לא קתני והיינו כרב:
בין דבר פסול. בהנך פסולין שפסולן בקודש דאם עלו לא ירדו משום הכי חשיבא הקטרה:

[אמר רב:

ארבע עבודות, זר חייב עליהן מיתה:
 זריקה, והקטרה, וניסוך המים, וניסוך היין.

ולוי אמר:

אף תרומת הדשן].

תנא כותיה דרב,

תנא כותיה דלוי.

תנא כותיה דרב:

"עבודות שזר חייב עליהם מיתה: זריקת דם, בין לפנים, בין לפני ולפנים.

והמזה בחטאת העוף.

והממצה,

והמקטיר בעולת העוף.

והמנסך שלשה לוגין מים,

ושלשה לוגין יין".

תנא כותיה דלוי:

"עבודות שזר חייב עליהן מיתה: המרים את הדשן,

ושבע הזאות שבפנים

ושבמצורע,

והמעלה על גבי המזבח, בין דבר נשר,

בין דבר פסול".

16. כד, ב - כה, א

["אַרְבַּע פְּיִסוֹת הָיוּ שָׁם, וְזֶה הַפִּיִּס הָרִאשׁוֹן"].

לְמָה מְפִיסִין?

"לְמָה מְפִיסִין"?! כְּדָאֲמַרְן!

אַלְא: לְמָה מְפִיסִין וְחוּזְרִין וּמְפִיסִין?

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:

כְּדִי לְהַרְגִישׁ כָּל הָעוֹרָה,

שְׁנֵאֲמַר: "אֲשֶׁר יַחַד נִמְתִּיק סוּד בְּבֵית אֱלֹהִים נִחְלָף בְּרִגְשׁ" (תהלים נה, טו).

בְּמָה מְפִיסִין?

רַב נַחֲמָן אָמַר:

בְּבִגְדֵי חוּל.

וְרַב שִׁשְׁתָּא אָמַר:

בְּבִגְדֵי קִדְשׁ.

"רַב נַחֲמָן אָמַר: בְּבִגְדֵי חוּל" - דְּאִי אָמַרְתָּ: בְּבִגְדֵי קִדְשׁ, אִיכָא בְּעַלְי זְרוּעוֹת, דְּחֻמְסֵי וְעֵבְדֵי.

"רַב שִׁשְׁתָּא אָמַר: בְּבִגְדֵי קִדְשׁ" - דְּאִי אָמַרְתָּ: בְּבִגְדֵי חוּל, אֲגַב חֲבִיבוּתֵיהּ מִיְקָרוּ וְעֵבְדֵי.

אָמַר רַב נַחֲמָן:

מִנָּא אֲמִינָא לָהּ?

דִּתְנִן:

"מְסָרוּן לַחֲזָנִין, וְהָיוּ מִפְּשִׁיטִין אוֹתוֹן אֶת בִּגְדֵיהוֹ,

וְלֹא הָיוּ מְנִיחִין עֲלֵיהוֹ אֶלָּא מְכַנְסִים בְּלִבְד" (תמיד ה, ג).

כה, א מאי לאו, באותן שזכו לפייס!

אָמַר רַב הוֹנָא בְּרִי יְהוּדָה אָמַר רַב שִׁשְׁתָּא:

לֹא, בְּאוֹתוֹן שְׂלֹא זָכוּ לְפִיִּים.

הָכִי נִמֵּי מִסְתַּבְּרָא:

דְּאִי סְלֵקָא דְעֵתָךְ: בְּאוֹתוֹן שְׂזָכוּ לְפִיִּים - "לֹא הָיוּ מְנִיחִין עֲלֵיהוֹ אֶלָּא מְכַנְסִים בְּלִבְד"?!

וְהִתְנִיא:

"מְנִיין שְׂלֹא יְהֵא דְבַר קוּדְם לְמְכַנְסִים?

תְּלַמּוּד לּוֹמַר: "וּמְכַנְסֵי בְדֵי יְהִיוּ עַל בְּשָׂרוֹ"¹⁵⁰ (ויקרא טז, ד)!"

וְאֵיךְ?

הָא לָא קִשְׂיָא:

הָכִי קִתְנִי:

עַד שְׁעוֹדוֹן עֲלֵיהוֹ בְּגְדֵי חוּל - מְלַבִּישִׁין אוֹתוֹן מְכַנְסֵי קִדְשׁ,

וְהָיוּ מִפְּשִׁיטִין אוֹתוֹן בְּגְדֵי חוּל, וְלֹא הָיוּ מְנִיחִין אֶלָּא מְכַנְסִים בְּלִבְד.

¹⁵⁰ מתנת בד קדש ילבש ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגר ובמצנפת בד יצנף בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם

רש"י

כדאמרן. שהיו באים לידי מחלוקת:

למה מפייסין וחוזרין ומפייסין. למה נאספין לפייס ארבעה פעמים ביום כדתנן במתניתין יפייסו על כולן באסיפה ראשונה מי יזכה לזה ומי לזו:

להרגיש. להשמיע קול המון עם רב כמה פעמים שהוא כבוד למלך שנאמר בבית אלהים וגו': **במה מפייסין**. מה היו לובשין אותם הנאספין לפייס בגדי חול או בגדי קדש:

בבגדי חול. והזוכה לעבודה פושט ולובש בגדי קדש:

דחמסי ועבדי. אף על פי שלא זכו בגורל:

מקרו ועבדי. עבודה בבגדי חול אותן שזכו לפייס:

לחזנים. שמשין:

באותם שלא זכו לפייס. היו מפשיטין בגדי קדש שהפייסו בהן:

דאי סלקא דעתך באותן שזכו. והפשיטה זו בגדי חול ולהלבישן בגדי קדש וקתני לא היו מניחין עליהן אלא מכנסי חול אלמא מלבישין אותן בגדי קדש על מכנסי חול ואח"כ פושטין מכנסי חול ולובשין למכנסי קדש והתניא כו':

מלבישין אותן מכנסי קדש. כדי שלא יעמדו ערומים כשהפשיטום:

כ"י

לשכת הגזית. ששם היו מפיסין:
בסילקי. בית גבוה שעל עלייה:
פייס במזרחה. קבוצת היקף המפייסין במזרחה היתה:
וזקן. של ב"ד המורה להן סדר הפייסין יושב במערבה:
בכוליאר. עגול שקורין נושק"א:
שממנו מתחיל. מנין חשבון הפייס כמו שפירשתי בראש הפרק:
כדקתני רב שמואל בר יהודה. לקמן בפרק ג' (דף לה:): שהיו אמותיהן של כהנים עושות לבניהם משלהם כמין בגדי כהונה להראות תפארת עושרן ונוי מלאכתן וכמה הן מהדרות מצות דקתני כהן שעשתה לו אמו כותנת לובשה ועובד בה עבודת יחיד:
אין ישיבה בעזרה. שנאמר (דברים יח) לעמוד לשרת העומדים שם לפני ה':
אלא למלכי בית דוד. שמצינו בהן ישיבה שנאמר (שמואל ב ז) ויבא המלך דוד וישב לפני ה' ויאמר מי אנכי ומי ביתי וגו':
והא בעינן בית אלהים נהלך ברגש. אלמא פייס צריך להיות בבית אלהים:

אמר רב ששת:

מנא אמינא לה?

דתנאי:

"לשכת הגזית - במין בסילקי גדולה היתה, פייס במזרחה, וזקן יושב במערבה, והכהנים מוקפין ועומדין כמין בכוליאר, והממונה בא ונוטל מצנפת מראשו של אחד מהן, ויודעין שממנו פייס מתחיל".

ואי סלקא דעתך: בכגדי חול - מצנפת בכגדי חול מי איכא?!

אין, כדתני רב יהודה ואיתימא רב שמואל בר יהודה:

"כהן שעשתה לו אמו - כותנת עובד בה עבודת יחיד".

אמר אבוי:

שמע מינה: לשכת הגזית - חציה בקדש וחציה בחול,

ושמע מינה: שני פתחים היו לה,

אחד - פתוח בקדש,

ואחד - פתוח בחול.

דאי סלקא דעתך: כולה בקדש - "זקן יושב במערבה"?!
 והאמר מר: אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד!
 ואי סלקא דעתך: כולה בחול - "פייס במזרחה"?!
 והא בעינן: **"בבית אלהים נהלך ברגש"**¹⁵¹ (תהלים נה, טו), וליכא!
 אלא שמע מינה: חציה בקדש וחציה בחול.

ואי סלקא דעתך: פתח אחד יש לה ופתוח לקדש - "זקן יושב במערבה"?!
 והתנן:

"הלשכות הבנויות בחול ופתוחות לקדש - תוכן קודש" (מעשר שני ג, ח)!

ואי סלקא דעתך: פתוח לחול - "פייס במזרחה"?!
 והתנן:

"בנויות בקדש ופתוחות לחול - תוכן חול" (מעשר שני ג, ח)!

אלא לאו, שמע מינה:

שני פתחים היו לה: אחד - פתוח בקדש,

ואחד - פתוח לחול.

¹⁵¹ אשר יחדו נמותיק סוד בבית אלהים נהלך ברגש

17. כה, א-ב

רש"י

מתני'

מי שוחט. את התמיד :
הראש והרגל. של ימין בכהן אחד ושני הידים בכהן שני :
העוקץ. הוא הזנב והרגל של שמאל בכהן שלישי :
החזה. הוא השומן הרואה את הקרקע וחותרכין אותו מכאן ומכאן בלא ראשי צלעות :
והגרה. הוא הצואר ובו מחובר הקנה והכבד והלב והחזה והגרה בכהן רביעי :
ושני הדפנות. בחמישי :
והקרבים. בששי :
והסולת. עשרון למנחת נסכו של תמיד :
והחביתים. חצי עשרונו של כ"ג שקרב עם התמידין בכל יום שנאמר (ויקרא ו) מחציתה בבקר ומחציתה בערב וסמיך ליה על מחבת בשמן תעשה לכך קרוי חביתין :
והיין. שלש לוגין של ניסוך לכבש התמיד :
י"ג כהנים זוכין בו. בפייס זה [האחד] שלש עשרה עבודות כהנים מנויות כאן :
כדרך הילוכו. בחייו היה קרב התמיד ובגמרא מפרש לה :

גמ'

לעבודה אחת מפייסין. כגון מי שוחט ולכשיזכה מי שזכה לשחיטה שוב אין פייס לשאר י"ב עבודות אלא כהנים שמוקפין לימינו נמשכין אחריו כפי סדר משנתנו שני לזריקה שלישי לדישון מזבח הפנימי רביעי למנורה וכן כולן :
או דילמא לכל עבודה ועבודה. היו חוזרין ומוציאין אצבעותיהן למנין והזוכה זוכה :
לא היה פייס למחתה. כשהיו מפייסין לקטורת כדתן מתניתין חדשים לקטורת באו והפיסו והקטורת צריכה שני כהנים אי שמולך הקטורת להיכל ומקטירו ואחד שחותה גחלים מעל המזבח החיצון ומכניס להיכל ונותן על המזבח הפנימי להקטיר את הקטורת עליהן כדילפינן לקמן (דף מה.) מקראי גחלי מזבח הפנימי ניטלין ממזבח החיצון בכל יום וקאמר ר' יהודה לא היו מפייסין מי שזוכה במחתה אלא מי יזכה בקטורת ומי שזכה בה אומר לזה שבימינו זכה עמי במחתה אלמא לאו לכל עבודה ועבודה מפייסין :
הואיל ולא שכיחא. הקטורת אלא פעמיים ליום שאין הקטרת באה נדבה :
ומערתא. ומעשרת את העוסקין בה כדאמרינן לקמן בפרקין (דף כו.) :

משנה

הפייס השני: מי שוחט,
 מי זורק,
 מי מדשן מזבח הפנימי,
 ומי מדשן את המנורה,
 ומי מעלה אברים לבבש: **הראש והרגל,**
ושתי הידים,
העוקץ והרגל,
והחזה והגרה,
ושתי הדפנות,
והקרבים,
והסולת,
והחביתין,
והיין.

שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר כֹּהֲנִים זָכוּ בוֹ.

אמר בן עזאי לפני רבי עקיבא משום רבי יהושע:
 דרך הלוכו היה קרב.

גמרא

איבעיא להו:
 קשהו מפייסין - לעבודה אחת מפייסין,
 או דילמא:
 לכל עבודה ועבודה הן מפייסין?

תא שמע:

"ארבע פייסות היו שם."
 ואי סלקא דעתך: "לכל עבודה הן מפייסין" - טובא הווי!

אמר רב נחמן בר יצחק:

הכי קאמר:

ארבע פעמים נכנסין להפיס,
 ולכל חדא וחדא היו בה טובא פייסות.

כה, ב תא שמע:

"דבי יהודה אומר:

לא היה פייס למחתה,

אלא בהו שזכה בקטרת אומר לזה שבעמו: זכה עמי במחתה!"

שאני מחתה וקטרת דחדא עבודה היא.

איכא דאמרי:

דוקא מחתה וקטרת דחדא עבודה היא,
 אבל שאר עבודות - בעי פייס!

מחתה אצטריכא ליה,

סלקא דעתך אמינא:

הואיל ולא שכיחא ומערתא,

נתקין לה פייס בפני עצמה.

קא משמע לן.

תָּא שְׁמַע:

דְּתַנִּי רַבִּי חִיָּא:

"לֹא לְכָל עֲבוּדָה וְעֲבוּדָה מִפִּיִּסִין,

אֶלָּא בְּהוּ שְׁזָכָה בְּתַמִּיד, שְׁנַיִם עָשָׂר אָחִיו הִפְהִנִּים נִמְשָׁכִין עִמּוֹ".

שְׁמַע מִיְנָה.

18. כה, ב

רש"י

מי מקבל. דם התמיד כיון דלא מנה לה במתניי כהן שמע מינה חד מהני עביד לה:
אגב חביבותיה. דזריקה שהיא עבודת מזבח לא מקבל ליה לכוליה דם ואמרינן לקמן (דף מח.) צריך שיקבל את כל הדם שנאמר (ויקרא ד) ואת כל (הדם) ישפך:
זימנין דשחיט זר. שהשחיטה כשרה בזר והקבלה פסולה בו שנאמר (ויקרא א) ושחט את בן הבקר והקריבו הכהנים את הדם מקבלה ואילך מצות כהונה לימד על השחיטה שכשירה בזר:
בן קטיין. כ"ג היה:
י"ב דדים. שהוא יוצק בהן מים:
תליסר הוי. שהרי שלש עשרה עבודות נמנו במשנתנו בעבודות פייס התמיד אלא שהשחיטה אינה טעונה קידוש ידים ורגלים אפילו כשהיא בכהן לפי שהיא עבודה שהיא כשירה בזר ואי אמרת שוחט מקבל נמצא שהוא צריך לקדש ידיו ורגליו בשביל הקבלה:
אף אנן נמי תנינא. במסכת תמיד ובא לו לזרוק גרסינן:

"פייס השני: מי שוחט, מי זורק, מי מדשן מזבח הפנימי, ומי מדשן את המנוחה, ומי מעלה אברים לכבש".

איבעיא להו: מי מקבל?
 שוחט מקבל - דאי אמרת: זורק מקבל, אגב חביבותיה לא מקבל ליה לכוליה דם, או דילמא:
 זורק מקבל - דאי אמרת: שוחט מקבל, זימנין דשחיט זר?

תא שמע:
"בן קטיין עשה שנים עשר דד לפיזור, כדי שיהיו שנים עשר אחיו הפהנים העסוקין בתמיד מקדשין ידיהו ורגליהו בבת אחת".
 ואי סלקא דעתך: שוחט מקבל - תליסר הוי!
 אלא לאו, שמע מינה: זורק מקבל.

שמע מינה.
 אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי:
 אף אנן נמי תנינא:
"שחט השוחט, וקבל המקבל ובא לו לזרוק" (תמיד ל:).

שמע מינה.

19. כה, ב - כו, א

"אמר בן עזאי לפני רבי עקיבא משום רבי יהושע:
דרך הלובנו היה קרב".

תנו רבנן:

"ביצד דרך הלובנו?"

הראש והרגל, החזה והגרה, ושתי ידים, ושתי דפנות, העוקק והרגל.

רבי יוסי אומר:

דרך הפשטו היה קרב.

ביצד דרך הפשטו?"

הראש והרגל, העוקק והרגל, ושתי דפנות, ושתי הידים, החזה והגרה.

רבי עקיבא אומר:

דרך ניתוחו היה קרב.

ביצד דרך ניתוחו?"

הראש והרגל, ושתי ידים, החזה והגרה, ושתי דפנות, והעוקק והרגל.

רבי יוסי הגלילי אומר:

דרך עליוויו היה קרב.

ביצד דרך עליוויו?"

הראש והרגל, החזה והגרה, ושתי הדפנות, והעוקק והרגל, ושתי הידים".

והכתוב: "כל נתח טוב ירך וכתף"¹⁵² (יחזקאל כד, ד)!

ההיא - בכחושא.

אמר רבא:

בין נתח דידן ובין רבי יוסי בתר עילווא דבישרא אזלינן,

מר - אזיל בתר איברא דבישרא,

ומר - אזיל בתר שמנא דבישרא.

מאי טעמא סלקא רגל בהדי רישא?

משום דרישא נפיש ביה עצמות קרבא רגל בהדיה.

דכולי עלמא מיהת: ראש - קרב ברישא,

מנא לן?

דתניא:

"מניין לראש ופדר שקודמין לכל האברים?

תלמוד לומר: "ואת ראשו ואת פדרו וערף"¹⁵³ (ויקרא א, יב)".

כו, א ואידך פדר אחרינא למאי אתא?

לכדתניא:

"ביצד היה עושה?"

¹⁵² אסף נתחיה אליה כל נתח טוב ירך וכתף מבחר עצמים מלא

¹⁵³ ונתח אתו לנתחיו ואת ראשו ואת פדרו וערף הכהן אתם על העצים אשר על האש אשר על המזבח

רש"י
דרך הלובנו של צד הראש קודמין הקודם קודם: הראש והרגל של ימין לדברי הכל קודמת ומקרא יליף לה לקמן: **דרך הפשטו**. מצד הרגלים לצד הראש:

דרך ניתוחו. כסדר שמנתחין אותו לאחר הפשטו אבר אחר אבר וסדר ניתוחו מפורש במסי תמיד (ד' לא). כמו שהוא סדור כאן כיצד דרך ניתוחו כו' וכשהוא מנתח נותן כל אבר ואבר למי שזכה בו וכולן עומדים שם עד שיקבלו שם כולן והולכין ומוליכין אותן לכבש זה אחר זה ובסדר הולכתן פליגי הני תנאי מר אמר הכי ומר אמר הכי: הכי גרסינן כיצד דרך ניתוחו הראש והרגל ושתי ידיו והחזה והגרה ושתי הדפנות עוקק והרגל:

דרך עליוויו. דרך מיטב שלו ומבחר נתחיו המבחר קודם: ה"ג כיצד דרך עליוויו הראש והרגל החזה והגרה ושתי דפנות והעוקק והרגל ושתי ידים: **והכתוב כל נתח טוב ירך וכתף**.

אלמא ירך מעלי מכתף: **בכחושא**. ירך מעלי דאליים: **תנא דידן**. תנא דמתניתין לא אמר כחד מניהו:

מר אזיל בתר איברא. תנא דידן הולך אחר עליוויו גודל האיברים ור' יוסי הולך אחר עליוויו השמן: **ואידך פדר**. קרא אחרינא כתיב את הנתחים את הראש ואת הפדר:

למאי אתא. הא אף הם בכלל הנתחים דבשלמא הראש דרשינן ליה בשחיטת חולין (דף כז.) דאיצטריך לפי שנאמר והפשיט וערכו אין לי בכלל עריכה אלא נתחים שהן בכלל הפשט מניין לרבות הראש שכבר הותו בשחיטה ולא היה בשעת הפשט ת"ל את הראש אלא פדר בכלל המופשטים הוא ולמאי כתבי:

דרך כבוד. לפי שבית השחיטה מלוכלך בדם הראש:

נותן את הפדר אבית השחיטה, ומעלהו, וזה הוא דרך כבוד של מעלה".

20. כו, א

ר"י

מְשֻׁנָּה

הַפִּיּוּס הַשְּׁלִישִׁי: חֲדָשִׁים לְקַטְרֵת, בָּאוּ וְהִפְיִסוּ.
וְהִרְבִּיעֵי: חֲדָשִׁים עִם יִשְׁנִים,
מִי מַעֲלָה אֲבָרִים מִן הַכֶּבֶשׂ לַמִּזְבֵּחַ.

גְּמָרָא

תָּנָא:
"מַעֲוֹלָם לֹא שָׁנָה אָדָם בָּהּ".

מאי טעמא?

אמר רבי חנינא:
מפני שמעשרת.

אמר ליה רב פפא לאביו:

מאי טעמא?
אילימא: משום דכתיב: "וְיִשְׂמְרוּ קִטְרֵהּ בְּאַפֶּה" ¹⁵⁴ (דברים לג, י),
וְכָתִיב בְּתַרְיָהּ: "בְּרֶף ה' חִלּוֹ" ¹⁵⁵ (דברים לג, יא),
אִי הָכִי עוֹלָה נְמִי, הִכְתִּיב: "וְכָלִיל עַל מִזְבֵּחַךָ" (דברים לג, י)!

אמר ליה:
הא - שכיחא,
והא - לא שכיחא.

אמר רבא:

לֹא מִשְׁכַּחְתָּ צוּרְבָא מִרְבֵּנָן דְּמוֹרֵי אֱלָא דְאֵתֵי מִשְׁבֵּט לְוִי אוּ מִשְׁבֵּט יִשְׂשַׁכָּר,
לְוִי - דְּכָתִיב: "יִזְרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב" (דברים לג, י),
יִשְׂשַׁכָּר - דְּכָתִיב: "וּמִבְּנֵי יִשְׂשַׁכָּר יוֹדְעֵי בֵּינָה לְעֵתִים לְדַעַת מַה יַעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל" ¹⁵⁶ (דברי הימים א' יב, לג).

ואימא: יהודה נמי,
דכתיב: "יְהוּדָה מִחֻקֵּי" ¹⁵⁷ (תהלים ס, ט)!

אסוקי שמעתא אליבא דהילכתא קאמינא.

¹⁵⁴ יזרו משפטיך ליעקב ותודתך לישראל ושימו קטורה באפה וכליל על מזבחך

¹⁵⁵ ברה יהוה חילו ופעל ידיו תרצה מחץ מתנים קמיו ומשנאיו מן קומון

¹⁵⁶ ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל ראשיהם מאתים וכל אחיהם על פיהם

¹⁵⁷ לי גלעד ולי מנשה ואפרים מעוז ראשי יהודה מחקקי

21. כו, א

רש"י

שזכה בו שחרית. איש איש שזכה בעבודה:
 כי תניא היא בקטרת. לפי שלא שנה אדם בה:
 הואיל ומשמרות מתחדשות. ומשמר שעבד שחרית אינו עובד בין הערבים:
 ולמאי דסליק אדעתין. שהיו מפייסין בין הערבים נפישו להו פייסות:
 כולהו מצפרא. ושם מפייסין מי יזכה לשל שחרית ומי לשל בין הערבים:

אמר רבי יוחנן:
 אין מפייסין על תמיד של בין הערבים,
 אלא כהן שזכה בו בשחרית - זוכה בו ערבית.

מיתבי:

"נשם שמפייסין שחרית - כן מפייסין בין הערבים!"

כי תניא ההיא - בקטרת.

והתניא:

"נשם שמפייסין לו שחרית - כן מפייסין לו ערבית!"

אימא: "לה".

והתניא:

"נשם שמפייסין לו שחרית - כן מפייסין לו ערבית,
 ונשם שמפייסין לה שחרית - כן מפייסין לה ערבית!"

אמר רב שמואל בר רב יצחק:
 הכא בשבת עסקינן,
 הואיל ומשמרות מתחדשות.

ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא, נפישו להו פייסות!

מיייתי כולהו מצפרא אתו,
 דזכי ביה שחרית - זכי,
 דזכי בערבית - זכי.

22. כו, א-ב

רש"י

הוא מעלה לגבי המזבח. אותו איש שזכה בו להוליכו לכבש חוזר ומעלהו לאחר זמן למזבח וכשהיו מוליכין אותו מניחין אותו מחציו של כבש למטה כדי שלא יצטרך להוליכו כל הכבש והולך ועולה בכבש וכשמגיע למקום שהאיברים שם נוטלן והכי תנן במסכת שקלים (דף יג.) איברי תמיד ניתנין מחציו כבש ולמטה במזרח: לאו אורח ארעא. למיתחזי כמאן דטריח ליה מילתא: לא ר"א בן יעקב אית ליה דר' יהודה. דאמר לא היה פייס למחתה ונותן ראב"י פייס למחתה תחת פייס מן הכבש ולמזבח: דלא כר"א בן יעקב ודלא כרבי יהודה. דחשיב פייס למחתה דלא כרבי יהודה ופייס דמן הכבש למזבח דלא כר"א בן יעקב:

"הַרְבִּיעִי:

הַדְּשִׁים עִם יִשְׁנִים, מִי מַעֲלָה אֲבָרִים מִן הַכֶּבֶשׂ לַמִּזְבֵּחַ."

מתניתין דלא כרבי אליעזר בן יעקב.

דתנן:

"דְּבִי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר:

הַמַּעֲלָה אֵיבָרִים לַכֶּבֶשׂ - הוּא מַעֲלָה אוֹתוֹן לַמִּזְבֵּחַ."

במאי קמיפלגי?

מר סבר: "בְּרֵב עִם הַדְּרֵת מֶלֶךְ"¹⁵⁸ (משלי יד, כח),
ומר סבר: מקום שְׂכִינָה, לָאוּ אֹרַח אֶרְעָא.

אמר רבא:

לא רבי אליעזר בן יעקב אית ליה דרבי יהודה,
ולא רבי יהודה אית ליה דרבי אליעזר בן יעקב,
דאם כן - בצרו להו פייסות.

ואי משכחת תנא דתני חמש,
ההוא דלא כרבי אליעזר בן יעקב, ודלא כרבי יהודה.

כו,ב

¹⁵⁸ בְּרֵב עִם הַדְּרֵת מֶלֶךְ וּבִאֶפֶס לֹאֵם מִחַתַּת רְזוּן

23. כו, ב

רש"י

מתני'

תמיד קרב. משעת הולכת איברים ואילך קא חשיב: **עצמו.** בכל יום בתשעה חמשה לאיברים ואחד לקרבים ואחד לסולת ואחד לחביתין ואחד ליין והא כר"א בן יעקב היא דלית ליה חד להעלות מכבש למזבח: **בחג.** שצריך שני נסכין אחד של יין ואחד של מים: **ביד.** כהן אחד צלוחית אחת של מים: **בין הערבים.** שבכל יום שנים בידם שני גזירי עצים להוסיף על עצי המערכה להרבותי ובגמרא יליף לה מקרא שבין הערבים צריך התמיד שני גזירין בשני כהנים אבל בשחרית לא בעי סידור שני גזירין אלא בכהן אחד דכתיב ובער עליה הכהן: **ובשבת שבתוך החג וכו'.** הרי שנים עשר:

גמ'

ממאי מדקתני ובשבת וכו'. מכלל דשאר ימות החג לא מצא שיטעון שנים עשר ואי אמרת אף בין הערבים מנסכין מים בחול של כל ימות החג משכחת לה י"ב בין הערבים עצמו בתשעה ושנים בידן שני גזירין ואחד בידו צלוחית של מים: **ולמנסך את המים אומר לו הגבה ירך.** ונראה שתערה הצלוחית לתוך ספל של כסף שעל המזבח שהוא נקוב כמין חוטם דק שהיין מקלח ויוצא בו והוא הניסוך. שפעם אחת נסך על רגליו. לא עירה הצלוחית לתוך הספל ושפך המים על רגליו לפי שהיה צדוקי ואינו מודה בניסוך המים: **באתרוגיהן.** למה לי למיתני באתרוגיהן אם לא בא ללמדנו שניסוך המים אינו אלא בשעת נטילת לולב:

משנה

תמיד קרב: בתשעה, בעשרה, באחד עשר, בשנים עשר. לא פחות ולא יותר.

ביצד?

עצמו - בתשעה.

בחג - ביד אחד צלוחית של מים, הרי כאן עשרה.

בין הערבים, באחד עשר - הוא עצמו בתשעה, ושנים בידם שני גזירי עצים.

בשבת, באחד עשר - הוא עצמו בתשעה, ושנים בידם שני גזירי לבונה של לחם הפנים.

ובשבת שבתוך החג - ביד אחד צלוחית של מים.

גמרא

אמר רבי אבא, ואיתימא רמי בר חמא, ואיתימא רבי יוחנן: אין מנסכין מים בחג אלא בתמיד של שחר.

ממאי?

מדקתני:

"ובשבת שבתוך החג - ביד אחד צלוחית של מים."

ואי סלקא דעתך: בתמיד של בין הערבים מנסכין - בחול נמי משפחת לה!

אמר רב אשי:

אף אנו נמי תנינא:

"ולמנסך אומר לו: הגבה ידיך!"

שפעם אחד נסך על גבי רגליו, ורגמוהו כל העם באתרוגיהן" (סוכה מו:).

שמע מינה.

24. כו, ב

רש"י

[ואימא] דנעביד. כהן אחד יסדר שני גזירין בבקר דכתיב ובער עליה הכהן ונעביד תרי שוב יביאו שני כהנים לעשות שני גזיריהן עוד בבקר כדכתיב וערכו שנים: **ובער ובערו**. יכתוב שניה בלשון אחד:

תנא:

"דבי שמעון בן יוחאי אומר: מניין לתמיד של בין הערבים שטעון שני גזירי עצים בשני כהנים? שנאמר: 'וערכו עצים'¹⁵⁹ (ויקרא א, ז), אם אינו ענין לתמיד של שחר, דכתיב: 'ובער עליה הכהן עצים בבקר וערו עליה' (ויקרא ו, ה), תניהו ענין לתמיד של בין הערבים."

ואימא: אידי ואידי - בתמיד של שחר, ואמר רחמנא: עביד והדר עביד!

אם כן, נימא קרא: **"ובער"** 'ובער'!

אי כתב רחמנא: 'ובער' - הוה אמינא: חד - אין, תרי - לא, קא משמע לן דנעביד חד ונעביד תרי.

אם כן, נימא קרא: **"ובער"** 'ובערו',

אי נמי: 'וערו' 'וערכו',

מאי **"ובער"** 'וערכו'?

שמע מינה: כדקא אמרינן.

¹⁵⁹ ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח וערכו עצים על האש

25. כו, ב

רש"י

פעמים י"ג. כהנים עסוקין בעבודת התמיד כדתנן במתניי בפייס שני י"ג כהנים זוכין בו :
פעמים י"ד. בחג ביד אחד צלוחית של מים :
פעמים ט"ו. בשבת :
פעמים ששה עשר. בשבת שבתוך החג : הכי גרסינן והא תניא שבעה עשר ההוא דלא כר"א בן יעקב אלא כר' יהודה. ההוא תנא אית ליה עוד כהן אחד המעלה איברים מן הכבש למזבח והרי כאן י"ז דלא כר"א בן יעקב אלא כרבי יהודה דאמר לא היה פייס למחתה ועל כרחך לית ליה דר"א בן יעקב דאם כן בצרי להו פייסות כדאמרין לעיל והוצרך לו כהן מן הכבש למזבח ואני שמעתי בלשונות אחרות ואי אפשר להעמידה ואי שמעינן ליה דרבי יהודה לא היה פייס למחתה לא שמעינן ליה דאמר לא היה כהן למחתה אלא הרי הוא אומר כהן שזכה בקטורת אומר לזה שעומד אצלו זכה עמי במחתה אבל ר"א בן יעקב שמעינן ליה דאמר לא היה כהן להעלות איברים מכבש למזבח אבל הן עצמם שהעלום לכבש היו מעלין למזבח :

תני רבי חייא:

"פייס:

פעמים שלשה עשר,

פעמים ארבעה עשר,

פעמים חמשה עשר,

פעמים ששה עשר".

והתניא:

"שבעה עשר!"

ההיא דלא פרבי אליעזר בן יעקב,

אלא כרבי יהודה.

26. כו, ב - כז, ב

רש"י

מתני'
הבשר בחמשה. ככבש התמיד:
הסולת. שני עשרונים היה ושני כהנים:
במה דברים אמורים. דבעינן כל הני כהנים לכל בהמה ובעינן פיס:
אם רצה להקריב כהן. יחיד את הכל ובלא פייס:
הפשיטן וניתוחן. של ציבור ושל יחיד שוין להיות כשירין בור והכי מפרש בגמרא:

גמ'
האי מבעיא ליה לגופיה. דניבעי כהן מיעוטא מנא לן להפשט וניתוח:
דהוה מסבר ליה לבריה. הא דחזקיה והכי מסבר ליה ניהליה דתניא בתורת כהנים ושחט שחיטה בור כשירה:
וכי מאין באת. לישנא דמתני' הוא וכי מאין באת לומר פסולה שנוקקת להביא מקרא להכשירה:
מכלל שנאמר כו'. ומתוך אותו כלל הייתי בא לפסול:
תלמוד לומר ושחט והקריבו הכהנים. ומדכתיב כהן בקבלה ובשחיטה לא כתיב מכלל דושחט אבעלים קאי וסמך ידו ושחט לימד על השחיטה שכשירה בור עכ"ל משנה ומינה הוה מסבר אביי לבריה הא דחזקיה הכי:
מכדי למדנו כאן דמקבלה ואילך מצות כהונה והך נתינת אש בתר קבלה כתיבה למה לי למכתב בה כהונה:

משנה

איל קרב באחד עשר: **הבשר - בחמשה**.
הקרבנים,
והסולת,
והיין - בשנים שנים.
פר קרב בעשרים וארבעה: **הראש והרגל - הראש באחד**,
והרגל בשנים.
העוקץ והרגל - העוקץ בשנים,
והרגל בשנים.
החזה והגרה - החזה באחד,
והגרה בשלשה.
שתי ידים - בשנים.
ושתי דפנות - בשנים.
הקרבנים,
והסולת,
והיין - בשלשה שלשה.
במה דברים אמורים: בקרבנות ציבור,
אבל בקרבן יחיד: אם רצה להקריב - מקריב.

הפשיטן,
וניתוחן של אלו ואלו - שוין.

גמרא

תנא:
"הפשיטן וניתוחן - שוין בזור".

אמר חזקיה:
 מניין להפשט וניתוח לשוה בזור?
שנאמר: "... ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח"¹⁶⁰ (ויקרא א, 1-2).
 נתינת אש - בעיא כהונה,
 הפשט וניתוח - לא בעיא כהונה.

כו,א האי מיבעי ליה לגופיה!

אמר רב שימי בר אשי:
אשכחתייה לאביי דהוה מסבר ליה לבריה:
"ושחט"¹⁶¹ (ויקרא א, ה) - **שחיטה בזור בשירה**.
וכי מאין באת?
מכלל שנאמר: "ואתה ובניך אתה תשמרו את קהנתכם"¹⁶² (במדבר יח, ז),
שומע אני אפילו שחיטה.
תלמוד לומר: "ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם" (ויקרא א, ה),
מקבלה ואילך - מצות כהונה.
"וסמך ידו ... ושחט"¹⁶³ (ויקרא א, ד-ה) - **לימד על השחיטה שכשירה בזור**.
מכדי, "מקבלה ואילך - מצות כהונה",

¹⁶⁰ ו הפשיט את העלה ונתח אתה לנתחיה. ז ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח וערכו עצים על האש
¹⁶¹ ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וזרקו את הדם על המזבח סביב אשר פתח אהל מועד
¹⁶² ואתה ובניך אתה תשמרו את קהנתכם לכל דבר המזבח ולמבית לפרכת ועבדתם עבדת מתנה אתן את קהנתכם והור הקרב יומת
¹⁶³ ד וסמך ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו. ה ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וזרקו את הדם על המזבח סביב אשר פתח אהל מועד

רָצ"י

למעוטי הפשט וניתוח. דלא כתיב בה כהן ותילף מהכא דדוקא כתיב קרא ואי לא ונתנו הוה אמינא האי דלא כתיב כהן בהפשט וניתוח משום דלא אצטריך הוא דגלי ליה דבעי כהונה מקבלה ואילך: **דלא מעכבא כפרה.** דאין כפרה אלא בדם: **אלא מהכא וערכו בני אהרן הכהנים.** הרי למדנו מקבלה שאין צריך כהונה אלא למעוטי הפשט וניתוח: **אימא למעוטי סידור שני גזירי עצים.** דבין הערבים דלא כתיב בהו הכהנים אבל בצפרא בהדיא כתיב ובער עליה הכהן: **לא סלקא דעתך.** דלא ניבעי סידור גזירין כהונה מדאיצטריך למעוטי הולכת עצים מכלל דסידורן בעי כהן: **הולכת עצים לא בעי כהונה.** דהאי כהן דכתיב בהולכת אברים על כרחך למעוטי הולכה אחרת בעי דאי לגופיה לא איצטריך דהא אשמעינן מקבלה ואילך מצות כהונה: **וערכו למה לי.** דכתיב בהן כהונה: **למעוטי הפשט וניתוח.** וכהונה דונתנו לגופיה כדאמרינן דלא תימא כיון דלא מיעכבא כפרה לא תיבעי כהונה ומדגלי בה דבעיא כהונה לא איצטריך למיהדר למיכתב כהונה בהערכת נתחין ואע"ג דלא מיעכבא ועל כרחך למעוטי כתבי: **שטעון ששה.** הבשר בחמשה והקריבים באחד: **וניחא ליה.** הדר משני ליה הכי על העצים אשר על האש קרא יתירא הוא דהכתיב ונתנו אש וערכו עצים וערכו נתחים למה לי תו על העצים אשר על האש וגוי למידרש ביה דהני ו' כהנים הוצרכו לדבר שנאמר בו אש ועצים ומזבח ואיזהו דבר שהזקקתי לכם למערכה לסדר עצים ואש למזבח בשבילו: **הוי אומר זה טלה.** תמיד של שחר הזקיקך הכתוב בו למערכת עצים חדשה בכל בקר ואש על המזבח תוקד בו והך מוקדה סידור המערכה היא כדתניא לקמן בפ"ג ובער עליה הכהן עצים בבקר וערך עליה העולה ואמר מר העולה עולה ראשונה אבל שאר קרבנות לא הוזקקו לחידוש מערכה והנך עצים ואש דכתיבי בבן בקר לאו לאצרוכי סידרי עצמו אלא משום דעדיין לא נאמרה פרשת סידור המערכה הכתובה בצו את אהרן וכאן התחיל לדבר בצרכי עולה והוצרך לומר האיך תינתן כתב לן כאן ונתנו אש וערכו עצים דאסידור מערכה דשחרית קאי:

"ונתנו בני אהרן" ¹⁶⁴ (ויקרא א, ז) - למה לי? למעוטי הפשט וניתוח.

ואפתי איצטריך, סלקא דעתך אמינא: כיון דלאו עבודה דמעכבא כפרה היא, לא תיבעי כהונה. קא משמע לן: דבעי כהונה!

אלא מהכא: **"וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים את הראש ואת הפדר"** ¹⁶⁵ (ויקרא א, ח), מכדי, **"מקבלה ואילך - מצות כהונה"**, **"וערכו"** - למה לי? למעוטי הפשט וניתוח.

ואימא: למעוטי סידור שני גזירי עצים! מסתברא דיבחא דכותיה ממעט.

אדרבה, סדור דכותיה ממעט!

לא סלקא דעתך, דאמר מר: **"והקריב הפהן את הכל ... המזבחה"** (ויקרא א, יג) - **זו הולכת אברים לכבש.** **"הולכת אברים לכבש"** - הוא דבעיא כהונה, הולכת עצים - לא בעיא כהונה. הא סידור שני גזירי עצים - בעיא כהונה! **"וערכו"** - למה לי? למעוטי הפשט וניתוח.

ואימא: הכי נמי לגופיה!

אלא: **"והקטייר הפהן את הכל"** (ויקרא א, ט), למאי אתא? למעוטי הפשט וניתוח.

"והקריב הפהן את הכל המזבחה" (ויקרא א, יג) - זו הולכת אברים לכבש. הולכת אברים לכבש - הוא דבעיא כהונה, הולכת עצים - לא בעיא כהונה, הא סדור שני גזירי עצים - בעיא כהונה.

"ונתנו" (ויקרא א, ז) - לגופיה.

"וערכו" (ויקרא א, ח) - שנים,

"בני אהרן" (ויקרא א, ח) - שנים,

"הכהנים" (ויקרא א, ח) - שנים,

למדנו לטלה שטעון ששה.

אמר רב המנונא:

קשיא ליה לרבי אלעזר:

האי - בן הבקר קתיב, וכן הבקר - עשרים וארבעה בעי!

וניחא ליה - **"על העצים אשר על האש אשר על המזבח"** ¹⁶⁶ (ויקרא א, יב),

¹⁶⁴ ונתנו בני אהרן הפהן אש על המזבח וערכו עצים על האש

¹⁶⁵ וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים את הראש ואת הפדר על העצים אשר על האש אשר על המזבח

¹⁶⁶ ונתח אתו לנתחיו ואת ראשו ואת פדרו וערך הפהן אתם על העצים אשר על האש אשר על המזבח

אִיזְהוּ דְּבַר שְׁנֵי אַמְרֵי בִּזְ: 'עֲצִים', 'אִישׁ' ו'מִזְבֵּחַ'?
כֵּן, הָיָה אוֹמֵר: זֶה טָלָה.

כ"י

.27 כז,ב

חייב. מיתה:
פורקה. הזר אין צריך כהן
 לסתור סידורה אלא הזר
 בעצמו:
והרי אברים ופדרים. הקטר
 חלבים שהוא כל הלילה
 ושווינהו לעיל [כד]. מארבע
 עבודות שהזר חייב עליהן
 מיתה:
והרי תרומת הדשן. דכתיב
 כהונה:
אלא קשיא. וכי יש לך עבודה
 שכשירה בלילה שפסולה בור:
ועבודת יום היא. דכתיב ובער
 עליה הכהן עצים בבקר בבקר:
אלא מעתה. דחשיבא כולי האי
 שהיא עבודת יום וזר חייב
 עליה:
למימרא דעבודת יום בעי פייס.
 מדאיתקיף רבא אלא מעתה
 תבעי פייס מכלל הך עבודה היא
 בעיא:

אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן:
 זר שסידר את המערכה - חייב.
 כיצד הוא עושה?
 פורקה, וחוזר וסודרה.

מאי אהני ליה?

אלא: פורקה - זר,
 וסודרה - כהן.

מתקיף לה רבי זירא:
 וכי יש לך עבודה שכשירה בלילה ופסולה בזר?!

ולא?! והרי אברים ופדרים!

סוף עבודה דיממא היא.

והרי תרומת הדשן!

תחלת עבודה דיממא היא.
 דאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן:
 קידוש ידיו לתרומת הדשן - למחר אינו צריך לקדוש, שכבר קידש מתחלת עבודה.

ואלא קשיא!

אלא, פי איתמר - הכי איתמר:
 אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן:
 זר שסידר שני גזירי עצים - חייב, הואיל ועבודת יום היא.

מתקיף לה רבא:

אלא מעתה, תיבעי פייס!

אשתמיטתיה הא דתנאי:

"מי שזכה בתרומת הדשן - זכה בסדור מערכה ובסדור שני גזירי עצים!"

למימרא: דעבודת יום - בעיא פייס,
 עבודת לילה - לא בעיא פייס.
 והרי אברים ופדרים!

סוף עבודה דיממא היא.

והרי תרומת הדשן!

משום מעשה שהיה.

למימרא: דעבודת יום ושזר חייב עליה מיתה - בעיא פייס,
 אין זר חייב עליה מיתה - לא בעיא פייס.
 והרי שחיטה!

שאני שחיטה, דתחלת עבודה היא.

רש"י

והא אנו לא תנו. שיהא סידור שני גזירין עבודת יום:
אם הגיע זמן השחיטה. אם האיר המזרח ועת לשחוט את התמידין שהשחיטה פסולה בלילה דכתיב (ויקרא יט) ביום זבחכם:
דלית ליה תקנתא. אם נשחט בלילה:
דאית ליה תקנתא. אם סידרן בלילה פורקן וחוזר וסודרן ביום לכך לא הטריחו לעלות לגג ולראות אם הגיע שאותו הטורח לא הטריחו אלא שבפעם אחת עלה מאור הלבנה ודימו שהאיר המזרח ושחטו את התמיד כדקתני לה בפ"ג [דף כח.] אבל סידר גזירין סידורו בקרקע עזרה משהאיר המזרח ואם טעה במאור הלבנה לא איכפת להו שהרי יש תקנה בדבר:
שיש אחריה. סידור עבודה סידור שני גזירין ופסולה בזר להתחייב מיתה:
והרי איברים ופדרים. לא גרסינן לכוליה הך גירסא דאיברים ודתרומת הדשן הכא דהא מנינן להו לגבי פלוגתייהו דרב ולוי בעבודה שאין אחריה עבודה ואגב שיטפא דריהטא דגירסא דלעיל דלישנא קמא דרבי זירא הדר וגרסינהו בלישנא בתרא וה"ג יש לך עבודה שיש אחריה עבודה ופסולה בזר אלא אי איתמר כו':
הואיל ועבודה תמה. דשלים ליה סידור: למימרא דעבודה תמה בעי פייס כו' עד משום מעשה שהיה לא גרסינן:

¹⁶⁷ אמר מר זוטרא, ואיתמא רב אשי:

והא אנו, לא תנו הכי:

"אמר להם הממונה: צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה" (יומא כח.).

ואילו 'זמן שני גזירי עצים' לא קתני!

הך דלית לה תקנתא - קתני,

הך דאית לה תקנתא - לא קתני.

ואיכא דאמרי:

מתקיף לה רבי יודא:

וכי יש לך עבודה שיש אחריה עבודה ופסולה בזר?!

כחא והרי אברים ופדרים!

סוף עבודה דיממא היא.

והרי תרומת הדשן!

תחילת עבודה דיממא היא.

דאמר רבי יוחנן:

קדש ידיו לתרומת הדשן - למחר אינו צריך לקדש, שכבר קדש מתחלת עבודה.

אלא קשיא!

אלא, אי אתמר - הכי אתמר:

אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן:

זר שסידר שני גזירי עצים - חייב,

הואיל ועבודה תמה היא.

מתקיף לה רבא:

אלא מעתה, תבעי פייס!

ולא בעיא פייס?!

והתניא:

"מי שזכה בתרומת הדשן - יזכה בסידור שני גזירי עצים!"

הכי קאמר:

יפייסו לה בפני עצמה!

כדאמרינן.

למימרא: דעבודה תמה וזר חייב עליה מיתה - בעיא פייס,

אין זר חייב עליה מיתה - לא בעיא פייס.

והרי שחיטה!

שאני שחיטה, דתחילת עבודה דיממא היא.

למימרא: דעבודה תמה - בעי פייס,

¹⁶⁷ קושיא על רבי יוחנן שסידור שני גזירי עצים היא חלק מעבודת היום

עֲבוּדָה שְׁיִשׁ אַחֲרֶיהָ עֲבוּדָה - לֹא בַעֲיַא פִּיִּים.
וְהָרִי אֲבָרִים וּפְדָרִים!

סוֹף עֲבוּדָה דִּמְקָא הִיא.

הָרִי תְרוּמַת הַדָּשָׁן!

מִשׁוּם מַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה.

אָמַר מֶד זֹטְרָא וְאִיתִימָא רַב אֲשִׁי:

אֶף אֲנִי נְמִי תְנִינָא:

"אָמַר לָהֶם הַמְּמוֹנָה: צְאוּ וּרְאוּ אִם הִגִּיעַ זְמַן הַשְּׁחִיטָה" (יומא כה.).

וְאִילוּ 'זְמַן סִידוּר גְּזִירֵי עֲצִים' לֹא קִתְּנִי.

הָךְ דְּלִית לָהּ תְּקוּנָתָא - קִתְּנִי,

הָךְ דְּאִית לָהּ תְּקוּנָתָא - לֹא קִתְּנִי.

רַש"י

אֶף אֲנִי נְמִי תְנִינָא. דְּסִידוּר גְּזִירֵין עֲבוּדָה תְּמָה הִיא כְּרַבִּי יוֹחֲנָן וּדְלָא כְּרַב וְלוּי דְּלֹא מִנּוּ לָהּ בַּעֲבוּדָה שְׁזַר חֵיב עֲלֶיהָ מִשׁוּם דִּישׁ אַחֲרֵיהָ סִידוּר אִיבְרִים:

וְאִילוּ זְמַן שְׁנֵי גְזִירֵין לֹא קִתְּנִי. אֲלֵמָא עֲבוּדַת לֵילָה הִיא וְהוּא גַּמְרֵי סִידוּר מַעֲרַכָּה וְסִידוּר הַאיבְרִים שְׁהוּא עֲבוּדַת יוֹם תַּחֲלִילַת עֲבוּדָה אַחֲרַת הִיא וְלֹא גַמְרֵי סִידוּר הַמַּעֲרַכָּה הִיא:

הדרן עלך בראשונה